ADLİYE CERİDESİ

Adliye Vekâleti tarafından ayda bir neşrolunur.

Sene: 10 Mart 1932 Sayı: 116

RESMÎ KISIM

ADLİYE TEVCİHATI

Karar numarası: 22

55 lira maaşlı Ordu ağır ceza reisliğine talebile bilâharcırah şarkî Karahisar asliye reisi Cevdet,

55 lira maaşlı Samsun müddei umumiliğine şayanı terfi olan Tekirdağı müddei umumisi Ali Rıza,

45 lira maaşlı Tekirdağı müddei umumiliğine bilâharcırah Niğde müddei umumiliğinden müstafi Hüseyin,

55 lira maaşlı Zonguldak müddei umumiliğine terfian Kırşehir müddei umumisi İsmail Hakkı,

45 lira maaşlı Malatya hukuk hâkimliğine talebile bilâharcırah Milâs hukuk hâkimi Mehmet Ali,

45 lira maaşlı Isparta asliye riyasetine bilâharcırah Eskişehir azasından İbrahim Hakkı,

55 lira maaşlı Erzurum ağır ceza reisliğine terfian Ordu müddei umumisi Mehmet Sadık,

171

55 lira maaşlı Ankara asliye ceza mahkemesi reisliğine terfian Ankara azasından Mustafa Asım,

55 lira maaşlı Bursa müddei umumiliğine bilâharcırah Urfa asliye reisi Sakıp

40 lira maaşlı Eskişehir asliye azalığına bilâharcırah Bilecik azalığından istifa eden Osman İlhami,

35 lira maaşlı Aksaray müddei umumiliğine Karahasanlı sulh hâkimi Mehmet Ali,

35 lira maaşlı İzmir müddei umumî muavinliğine ahvali sıhhıyesine binaen talebile bilâharcırah Ergani Osmaniye müddei umumisi Ali Kemal,

40 lira maaşlı Orhaneli hâkimliğine talebile bilâharcırah Kağızman hâkimi sabıkı Hasan Fehmi,

45 lira maaşlı Çanakkale azalığına tahvili karargir olan Edirne müddei umumisi Mehmet Ragıp,

55 lira maaşlı Balıkesir hukuk hâkimliğine Bursa asliye mahkemesi reisi sabıkı Arif Sırrı,

55 lira maaşlı Çorum ağır ceza reisliğine ahvali sıhhiyesine binaen Zonguldak müddei umumisi Ali Afif,

40 lira maaşlı Nazilli hukuk hâkimliğine terfian bilâharcırah Çal hukuk hâkimi Şevki,

55 lira maaşlı Urfa asliye mahkemesi reisliğine terfian bilâharcırah Kozan reisi Ali Rıza,

45 lira maaşlı İçel asliye mahkemesi reisliğine terfian Antalya asliye mahkemesi azasından Mehmet Ali,

40 lira maaşlı Eskişehir müddei umumiliğine bilâharcırah Akşehir müddei umumiî sabıkı Muzafferiddin,

45 lira maaşlı Amasya müddei umumiliğine terfian bilâharcırah Karaman müddei umumisi Mehmet Cemal,

40 lira maaşlı İçel müddei umumiliğine Urfa müddei umumî muavini Ahmet Emin,

40 lira maaşlı Ankara hâkimliğine Tarsus sulh hâkimi Hüsamettin,

40 lira maaşlı Karaman müddei umumiliğine terfian bilâharcırah Adana sulh hâkimi Şerafettin,

55 lira maaşlı Aydın ağır ceza reisliğine terfian Nevşehir müddei umumisi Ahmet Mithat,

40 lira maaşlı Nevşehir müddei umumiliğine terfian bilâharcırah Eskişehir sulh hâkimlerinden Şevket,

40 lira maaşlı Nevşehir asliye reisliğine bilâharcırah Maraş sulh hâkimi Cemil,

55 lira maaşlı Alâiye mahkemei asliye reisliğine Alâiye mahkemei asliye azasından Tevfik,

55 lira maaşlı İstanbul asliye mahkemesi azalığına Diyarıbekir müddei umumisi Haydar Naki,

55 lira maaşlı Şarkî Karahisar reisliğine bilâharcırah Kayseri müddei umumisi Mahmut Celâlettin,

45 lira maaşlı Edirne müddei umumiliğine terfian bilâharcırah Gelibolu müddei umumisi Edip,

55 lira maaşlı Kayseri müddei umumiliğine bilâharcırah Uşşak asliye riyasetinden müstafâ Süleyman Âdil,

45 lira maaşlı Ordu müddei umumiliğine talebile Biga asliye reisi Mustafa Fazlullah,

40 lira maaşlı Antalya azalığına bilâharcırah tahvil talebinde bulunan Siirt azasından Faik,

35 lira maaşlı Karaköse azalığına esbabı sıhhiyesinden dolayı tahvili karargir olan Çıldır sulh hâkimi Hakkı,

40 lira maaşlı Çıldır sulh hâkimliğine tahviline karar verilmiş olan Karaköse azasından Kadri,

22 lira maaşlı Garzan müstantikliğine tahvili karargir olan Haymana müstantiği Kemalettin,

22 lira maaşlı Acıpayam müstantikliğine tahvili karargir olan Garzan müstantiği Hadi,

40 lira maaşlı Diyarıbekir ceza hâkimliğine tahvili karargir olan Bor hâkimlerinden Mehmet Halim,

55 lira maaşlı Balıkesir müddei umumiliğine bilâharcırah sabık üçüncü sınıf adliye müfettişi Süleyman Faik,

55 lira maaşlı Manisa müddei umumiliğine terfian bilâharcırah Aydın müddei umumisi sadık,

45 lira maaşlı Aydın müddei umumiliğine terfian bilâharcırah Bürhaniye azasından Mustafa Münif,

55 lira maaşlı Urfa asliye azalığına tahvili karargir olan Cebelibereket asliye reisi İsmail Hakkı,

35 lira maaşlı Bayramiç hâkimliğine tahvili karargir olan Safranbolu hukuk hâkimi Rasim,

55 lira maaşlı Alâiye asliye mahkemesi azalığına tahvili karargir olan Gaziayintap hukuk hâkimi Mehmet Emin,

45 lira maaşlı İstanbul asliye mahkemesi ticaret dairesi azalığına Ankara aza mülâzimlerinden İsmail Hakkı,

25 lira maaşlı Karahasanlı sulh hâkimliğine memuriyeti ilga edilen Gireson nahiyesi sulh hâkimi Hasan İhsan,

30 lira maaşlı Çorum aza mülâzimliğine tahviline karar verilen Edirne aza mülâzimi Faruk,

30 lira maaşlı Edirne aza mülâzimliğine tahviline karar verilen Çorum aza mülâzimi Necip,

30 lira maaşlı Urla sulh hâkimliğine tahviline karar verilen Gömele sulh hâkimi Nuri,

173

30 lira maaşlı Gömele sulh hâkimliğine tahviline karar verilen Urla sulh hâkimi Recep,

25 lira maaşlı Kozan müstantikliğine tahviline karar verilen Cebelibereket müstantiği Osman Talât,

35 lira maaşlı Bor ceza hâkimliğine bilâharcırah ücüncü dereceye şayanı terfi Karaman aza milâzimi Mehmet Hilmi,

30 lira maaşlı Beşiri sulh hâkimliğine tahvili karargir olan Alaşehir ceza hâkimi Mehmet Şührü,

30 lira maaşlı Karacabey müddei umumiliğine tahviline karar verilen Hafik müddei umumisi Mahmut Nedim,

30 lira maaşlı Hafik müddei umumiliğine tahviline karar verilen Karacabey müddei umumisi Cevat,

45 lira maaşlı Kars asliye azalığına terfian Erzincan asliye azasından Ali Bahattin,

55 lira maaşlı Erzincan azalığına tahviline karar verilen Kars azasından Abdülkadir,

30 lira maaşlı Karasu sulh hâkimliğine tahviline karar verilen kaleitavas hâkimi Semahat,

30 lira maaşlı Kaleitavas hâkimliğine tahviline karar verilen Karasu sulh hâkimi Mehmet Arif,

35 lira maaşlı İnebolu ceza hâkimliğine bilâharcırah ahvali sıhhiyesi sebebile tahvili talebinde bulunan Boyabat ceza hâkimi Cemil,

40 lira maaşlı Burhaniye azalığına ahvali sıhhiyesi hasebile tahvil talebinde bulunan Afyon azasından Şemsettin,

30 lira maaşlı Manyas sulh hâkimliğine ahvali sıhhiyesi hasebile talebile bilâharcırah Hamdibey sulh hâkimi Abdullah,

40 lira maaşlı Milâs hukuk hâkimliğine terfian Seydişehir hâkimi Süleyman Şevki,

40 lira maaşlı Edremit hukuk hâkimliğine ahvali sıhhiyesi sebebile ve talebile bilâharcırah Fuça hâkimi Ahmet Hamdi,

30 lira maaşlı Ödemiş müddei umumî muavinliğine ahvali sıhhiyesinden dolayı tahvil talebinde bulunan Karacaviran sulh hâkimi Kemal Kaya,

40 lira maaşlı Alaşehir hukuk hâkimliğine ahvali sıhhıyesinden dolayı tahvil talebinde bulunan Keskin hukuk hâkimi Süleyman Lûtfi,

30 lira maaşlı Isparta sulh hâkimliğine ahvali sıhhıyesine mebni talebile Safranbolu müddei umumisi Şerif,

30 lira maaşlı Safranbolu müddei umumiliğine ahvali sıhhiyesinden dolayı talebile bilâ harcırah Beyazıt müddei umumisi Cevat,

35 lira maaşlı Safranbolu hukuk hâkimliğine ahvali sıhhıyesine mebni talebile bilâharcırah Devrek hukuk hâkimi Muhittin,

35 lira maaşlı Adana sulh hâkimliğine ahvali sıhhıyesine mebni talebile bilâharcırah Dörtyol müddei umumisi Hadi,

22 lira maaşlı Kula müstantikliğine ahvali sıhhıyesine mebni talebile Acıpayam müstantiği Ziya,

35 Lira maaşlı Maraş sulh hâkimliğine ahvali sıhhiyesine mebni talebile bilâ harcirah Akça dağ hâkimi Hüseyin Hüsnü,

45 Lira maaşlı Diyarbekir müddei umumiliğine terfian Kara köse müddei umumisi Mehmet Hakkı,

55 Lira maaşlı Gazi ayintap hukuk hâkimliğine terfian bilâ harcırah İzmir sulh hâkimlerinden Arif,

55 Lira maaşlı İzmir ağır ceza azalığına terfian bilâ harcırah Muğla müddei umumisi İsmail Kemâl,

35 Lira maaşlı Devrek hukuk hâkimliğine bilâ harcırah sabik kuru çay müddei umumisi Mehmet,

35 Lira maaşlı Bartın müddei umumi muavinliğine ahyali sıhhiyesine binaen talebile bilâ harcırah Balye müddei umumisi Saim,

35 Lira maaşlı Kocaeli aza mülâzimliğine ahvali sıhhiyesine binaen talebile bilâ harcırah Çivril hukuk hâkimi Kâmil,

35 Lira maaşlı Araç hukuk hâkimliğine talebile İskilip ceza hâkimi Şevkı,

40 Lira maaşlı Bozkır hâkimliğine terfian Fenike hâkimi Âsım,

22 Lira maaşlı Darende müstantikliğine talebile Bartın müstantiği Azmi,

25 Lira maaşlı Bolu müstantikliğine bilâ harcırah tahvil talebinde bulunan Gümüşhane müstantiği İbrahim Ethem,

35 Lira maaşlı Beypazarı ceza hâkimliğine terfian Kütahya müddei umumî muavini Mustafa Hilmi,

45 Lira maaşlı Cebelibereket asliye reisliğine terfian bilâ harcırah Denizli azasından Hüseyin Tahsin,

45 Lira maaşlı Muğla müddei umumiliğine şayanı terfi olan Adana ağır ceza azasından Ali Şadi

22 Lira maaşlı Kütahya müstantikliğine Şarkî Kara ağaç müstantiği Mehmet Sait,

45 Lira maaşlı Karaköse müddei umumiliğine talibi tahvil olan Kars müddei umumisi Mehmet Kadri,

35 Lira maaşlı Kasaba hukuk hâkimliğine tahvil talebinde bulunan Şaban özü sulh hâkimi Mustafa Fadıl,

35 Lira maaşlı Orhan gazi müddei umumiliğine talebile bilâ harcırah Eskişehir hâkimlerinden Rauf,

25 Lira maaşlı Eskişehir hâkimliğine müddei umumî muavinliğini yapmak üzere talebile bilâ harcırah Gedis müddei umumisi Ali Rüştü,

40 lira maaşlı Ayancık hâkimliğine terfian Akça âbat hâkimi Ömer Lûtfi,

40 Lira maaşlı Bartın müddei umumiliğine terfian bilâ harcırah Gireson ceza hâkimi Sırrı,

40 Lira maaşlı Gelibolu müddei umumiliğine terfian bilâ harcırah Babaeski müddei umumisi Abdullah Necati,

40 Lira maaşlı Affyon asliye azalığına terfian bilâ harcırah Söke ceza hâkimi Mehmet Celâlettin,

40 lira maaşlı Denizli asliye azalığına terfian Kandra müddei umumisi Ömer Hilmi,

22 lira maaşlı Bartın müstantikliğine talebile bilâ harcırah Sökee müstantiği Ahmet Tevfik,

35 lira maaşlı Gireson ceza hâkimliğine zatî harcırahla Ankara sulh hâkimlerinden Mehmet Tevfik,

40 lira maaşlı Çorum müddei umumiliğine terfian bilâ harcırah Balıkesir sulh hâkimi Safvet,

35 lira maaşlı İskilip ceza hâkimliğine talebile bilâ harcırah Uluburlu müddei umumisi Mehmet Ali,

25 lira maaşlı İsparta müstantikliğine terfian bilâ harcırah Dinar müstantiği Hasan Hüseyin,

45 lira maaşlı Burdur asliye azalığına talebile bilâ harcırah İzmir müstantiği Cevdet,

25 lira maaşlı Gümüşhane müstantikliğine terfian bilâ harcırah Mut müstantiği Ahmet Celâl,

55 lira maaşlı Trabzon müddei umumiliğine bilâ harcırah sabık adliye müfettişi Ekrem,

40 lira maaşlı Kars müddei umumiliğine Ardıhan hâkimi Mehmet,

35 lira maaşlı Trabzon azalığına terfian Trabzon aza mülâzımı Mahmut Faik,

35 lira maaşlı Gebze hukuk hâkimliğine talebile bilâ harcırah şayanı terfi olan Zonguldak azasından Hüseyin Muammer,

35 lira maaşlı Zonguldak azalığına Zonguldak sulh hâkimi Mustafa Kemalettin,

35 lira maaşlı Erbaa hukuk hâkimliğine terfian Samsun sulh hâkimi Ali Rıza,

35 lira maaşlı Seydişehir hukuk hâkimliğine terfian bilâ harcırah Çifteler sulh hâkimi Şerif,

35 lira maaşlı Manavgat hâkimliğine terfien bilâ harcırah Mağara sulh hâkimi Ahmet Rüştü,

35 lira maaşlı Akçaabat hâkimliğine terfian bilâ harcırah Gireson aza mülâzımı Tevfik,

35 lira maaşlı Fenike Münferit hâkimliğine terfian Antalye müddei umumî muavini Mehmet Ali,

35 lira maaşlı Midyat münferit hâkimliğine Mardin aza mülâzımı Şevket,

35 lira maaşlı Hafik münferit hâkimliğine terfian Gürun aza mülâzımı Niyazi,

35 lira maaşlı Oltu münferit hâkimliğine Of hâkimi sabıkı Salih Sabri,

25 lira maaşlı Cihanbeğli müddei umumiliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Hüseyin Hilmi,

25 lira maaşlı Şuhut sulh hâkimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Edip,

25 lira maaşlı Mihadettin sulh hâkimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Turgut,

30 lira maaşlı Bayazıt müddei umumiliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Hayri,

30 lira maaşlı Cezre müddei umumiliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Arif Hikmet,

25 lira maaşlı Şaban özü sulh hâkimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Nevzat,

30 lira maaşlı Van aza mülâzimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Hüseyin Rauf,

25 lira maaşlı Gürun aza mülâzimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Reyhan,

25 lira maaşlı Antalye müddei umumî muavinliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi İbrahim Cemal,

25 lira maaşlı Gediz müddei umumiliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Abdülkadir,

30 lira maaşlı Pervarî sulh hâkimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Mehmet Fahri,

30 lira maaşlı Kevaş sulh hâkimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Halil,

30 lira maaşlı Ahlat sulh hâkimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Mes'ut,

30 lira maaşlı Ergani - Osmaniye müddei umumiliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbiTahsin,

30 lira maaşlı Baş kale sulh hâkimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Cemil,

30 lira maaşlı Mardin aza mülâzimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Pulât,

30 lira maaşlı Kars aza mülâzimliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Veli,

25 lira maaşlı Ürgüp müddei umumiliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Hâmit Macit,

30 lira maaşlı Çemişkezek müddei umumiliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Raşit,

25 lira maaşlı Serik müddei umumiliğine hukuk mezunlarından hizmeti mecbureye tâbi Nuri,

22 lira maaşlı Gebze müstantikliğine ahvali sıhhiyesine mebni tahvil talebinde bulunan Cihanbeğli müstantiği Telât,

177

35 lira maaşlı İstanbul müddei umumî muavinliğine talebile bilâ harcırah Gebze ceza hâkimi Cevat,

35 lira maaşlı İstanbul müddei umumî muavinliğine şayanı terfi olan İstanbul aza mülâzimlerinden Mustafa Nüsrettin,

45 lira maaşlı Ankara müddei umumî baş muavinliğine şayanı terfi olan Adapazarı müddei umumisi Mehmet,

40 lira maaşlı Adapazarı müddei umumiliğine bilâharcırah terfian Kocaeli müddei umumî muavini Baha,

45 lira maaşlı Ankara azalığına dördüncü dereceye şayanı terfi olan Ankara sulh ceza hâkimi İsmail Hakkı

30 lira maaşlı Akhisar -Geyve- sulh hâkimliğine bilâharcırah sabık Niğde reisi Osman Saip

30 lira maaşlı Kocaeli müddei umumî muavinliğine ahvali sıhhiyesine mebni tahvil talebinde bulunan ve bilâharcırah Çanakkale müddei umumî muavini Osman Fevzi

45 lira maaşlı İzmir sulh hâkimliğine şayanı terfi olan İzmir asliye azasından Ahmet Kâzım,

40 lira maaşlı İzmir asliye azalığına Lozan hukuk fakültesinde ikmali tahsil eden sabık İzmir müddei umumisi Suat,

35 lira maaşlı Ankara sulh hâkimliğine hukuk mektebi mezunlarından hukuk işleri tetkik memuru Ali Fazıl,

30 lira maaşlı İstanbul aza mülâzimliğine talebile bilâharcırah Ankara sulh hâkimlerinden Ali,

45 lira maaşlı İstanbul sulh hâkimliğine şayanı terfi olan İstanbul müstantik azası Ahmet Cevdet,

45 lira maaşlı İstanbul sulh hâkimliğine şayanı terfi olan İstanbul aza mülâzimlerinden Mehmet Şevkı,

40 lira maaşlı İstanbul sulh hâkimliğine İstanbul sulh hâkimlerinden şayanı terfi olan Ahmet Sait,

40 lira maaşlı İstanbul asliye mahkemesi aza mülâzimliğine İstanbul sulh hâkimlerinden şayanı terfi olan Mehmet Bahattin.

35 lira maaşlı İstanbul sulh hâkimliğine bilâharcırah terfian İnegöl hukuk hâkimlerinden Ahmet Nizamettin.

40 lira maaşlı İstanbul sulh hâkimliğine bilâharcırah Bafra hukuk hâkimi Mustafa Celâlettin,

35 lira maaşlı İstanbul sulh hâkimliğine İstanbul aza mûlâzimlerinden Hasan Recai,

25 lira maaşlı İstanbul aza mülâzimliğine mektebi hukuk mezunlarından Zeki Taha,

45 lira maaşlı İstanbul müddei umumî muavinliğine şayanı terfi olan İstanbul müddei umumî muavinlerinden İsmail Hakkı,

25 lira maaşlı Canakkale müddei umumî muavinliğine mektebi hukuk mezunlarından Emin Kaya,

25 lira maaşlı Ankara sulh hâkimliğine Cihanbeyli müddei umumiliğinden müstafi Fuat Rifat,

25 lira maaşlı Ankara sulh hâkimliğine mektebi hukuk mezunlarından Mehmet Nuri.

25 lira maaşlı Ankara sulh hâkimliğine mektebi hukuk mezunlarından Ahmet,

55 lira maaşlı Üsküdar müstantik azalığına talebile bilâharcırah Artvin asliye reisi Süleyman Mes'ut,

55 lira maaşlı İstanbul müstantik azalığına Üsküdar müstantik azası Cemal,

30 lira maaşlı Balıkesir aza mülâzimliğine ahvali sıhhiyesinden dolayı talebile bilâharcırah Gödül sulh hâkimi Arif Ziya,

25 lira maaşlı Kandıra müddei umumiliğine talebile bilâharcırah Mecitözü müddei umumisi Sadi,

25 lira maaşlı Babaeski müddei umumiliğine hukuk mektebi mezunlarından Mehmet Fehmi,

30 lira maaşlı İnegöl ceza hâkimliğine Bursa aza mülâzimi Ömer Fehmi,

30 lira maaşlı Samsun sulh hâkimliğine Samsun aza mülâzimi Mehmet Fikri,

35 lira maaşlı Eskişehir sulh hâkimliğine terfian bilâharcırah Tokat müddei umumi muavini Mehmet Salâhattin,

55 lira maaşlı Artvin asliye reisliğine şayanı terfi olan Yozgat müddei umumisi Ahmet Şükrü,

45 lira maaşlı Yozgat müddei umumiliğine bilâharcırah Mustafa Kemalpaşa müddei umumii sabıkı İbrahim Nazif,

25 lira maaşlı Saray müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunlarından İbrahim Hakkı,

25 lira maaşlı Samsun aza mülâzimliğine mektebi hukuk mezunlarından Ahmet Muhtar,

25 lira maaşlı Kütahya müddei umumi muavinliğine mektebi hukuk mezunlarından Mehmet Hayrettin,

40 lira maaşlı İzmir müstantikliğine bilâharcırah Şile sabık hâkimi Mehmet Suut,

25 lira maaşlı Yenice Fuça sulh hâkimliğine mektebi hukuk mezunlarından Sabri Dundar,

25 lira maaşlı Dörtyol müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunlarından Nejat,

25 lira maaşlı Magara sulh hâkimliğine mektebi hukuk mezunlarından Feridun,

25 lira maaşlı Trabzon aza mülâzimliğine mektebi hukuk mezunlarından Tahsin Abdülkadir,

25 lira maaşlı Gireson aza mülâzimliğine mektebi hukuk mezunlarından Zeki Rıza,

179

25 lira maaşlı Kavak - Samsun sulh hâkimliğine mektebi hukuk mezunlarından Ömer Kaya,

25 lira maaşlı Mecitözü müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunlarından Emin,

25 lira maaşlı Uluburlu müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunlarından Besim Ekrem,

30 lira maaşlı Urfa müddei umumî muavinliğine mektebi hukuk mezunlarından Ali Riza,

25 lira maaşlı Çerkeş müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunlarından Kemâl Ömer,

25 lira maaşlı Tokat müddei umumî muavinliğine mektebi hukuk mezunlarından Zinnun,

30 lira maaşlı Çölemrik müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunlarından Mehmet Nuri,

25 lira maaşlı Karacaviran sulh hâkimliğine mektebi hukuk mezunlarından Orhan,

22 lira maaşlı Dinar müstantikliğine bilâ harcırah Şarkî Karaağaç sabık müstantiği Zeki,

22 lira maaşlı Çarşamba müstantikliğine talebile bilâ harcırah Cide müstantiği Kudret.

22 lira maaşlı Cide müstantikliğine bilâ harcırah Mazgirt sabık müstantiği Behcet,

22 lira maaşlı Cezre müstantikliğine bilâ harcırah Ayaş sabık müstantiği Cahit,

22 lira maaşlı Araç müstantikliğine Pernik sabık müstantiği Mehmet Cemil,

22 lira maaşlı Söke müstantikliğine bilâ harcırah meslek mektebi mezunlarından Abdüssamet,

22 lira maaşlı Ürgüp müstantikliğine bilâ harcırah Ayvalık sabık müstantiği İsmail Hakkı,

22 lira maaşlı Şarkî Kara ağaç müstantikliğine bilâ harcırah Bozkır sabık müstantiği Mehmet Emin,

35 lira maaşlı Akçadağ hâkimliğine terfian bilâ harcırah Gaziayintap aza mülâzımı Hüseyin Cahit,

25 lira maaşlı Karaköse müstantikliğine terfian Kağızman müstantiği Mustafa,

30 lira maaşlı Bursa aza mülâzimliğine hukuk mezunlarından teftiş hey'eti mümeyyizi İsmail Hakkı,

35 lira maaşlı Kağızman hâkimliğine bilâ harcırah Poshuf hâkimliğinden müstafi İsmail Sıtkı,

30 lira maaşlı Trabzon müstantikliğine terfian bilâ harcırah Gireson müstantiği İsmail Hakkı,

25 lira maaşlı Gireson müstantikliğine terfian bilâ harcırah Mes'udiye müstantiği Ahmet Suzi,

182

35 lira maaşlı Çal hukuk hâkimliğine Balıkesir aza mülâzımı Ahmet Rami,

35 lira maaşlı Zonguldak sulh hâkimliğine Adapazarı aza mülâzımı Ekrem Naşit,

40 lira maaşlı İzmir müstantikliğine terfian bilâ harcırah Torbalı hâkimi Ahmet Zühtü,

25 lira maaşlı Adapazarı aza mülâzimliğine mektebi hukuk mezunlarından Ahmet Tevfik,

25 lira maaşlı Gaziayıntap aza mülâzimliğine mektebi hukuk mezunlarından Kemal,

25 lira maaşlı Balya müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunla rından vekâlet zat işleri mümeyyizi Talât,

35 lira maaşlı Torbalı hâkimliğine terfian bilâharcırah Kırkağaç müddei umumisi Süleyman Şükrü,

22 lira maaşlı Cihanbeyli müstantikliğine Gürdüs müstantiği Edip,

55 lira maaşlı Ankara hâkimliğine şayanı terfi olan Adana icra reisi Abdurrahman Talât,

45 lira maaşlı Adana icra reisliğine terfian Kırşehir azasından Mustafa Kâzım,

40 lira maaşlı Ankara sulh ceza hâkimliğine terfian bilâharcırah Eskişehir sulh hâkimi Cevat,

40 lira maaşlı Ankara aza mülâzimliğine Mudanya müddei umumisi Nuri,

35 lira maaşlı Eskişehir sulh hâkimliğine terfian bilâharcırah Osman eli sulh hâkimi Hamit,

22 lira maaşlı Mut müstantikliğine tahviline karar verilen Edremit müstantiği Kemal,

22 lira maaşlı Edremit müstantikliğine ahvali sıhhiyesi itibarile tahvil talebinde bulunan Kilis müstantiği Bürhan,

22 lira maaşlı Iğdır müstantikliğine meslek mektebi mezunlarından Hakkı,

22 lira maaşlı Kilis müstantikliğine meslek mektebi mezunlarından İrfan,

22 lira maaşlı Gürdüs müstantikliğine meslek mektebi mezunlarından Mehmet Ramiz,

22 lira maaşlı Mes'udiye müstantikliğine meslek mektebi mezunlarından Mehmet Emin,

22 lira maaşlı Kağızman müstantikliğine meslek mektebi mezunlarından Hasan Tahsin

25 lira maaşlı Osmaneli - Lefke sulh hâkimliğine mektebi hukuk mezunlarından mecburî hizmete tâbi Hakkı,

25 lira maaşlı Mudanya müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunlarından Sadık Tahsin,

25 lira maaşlı Kırkağaç müddei umumiliğine mektebi hukuk mezunlarından Celâl Osman,

181

40 lira maaşlı Ankara müstantikliğine şayanı terfi olan Ankara asliye aza mülâzimi Ferhat Refik,

25 lira maaşlı Ankara aza mülâzimliğine mektebi hukuk mezunlarından ve devlet şurası aza mülâzimlerinden Melâhat Hanım

40 lira maaşlı İstanbul müddei umumî muavinliğine şayanı terfi olan İstanbul müddei umumî muavinlerinden Halil Kâmil,

45 lira maaşlı İstanbul azalığına Ankara aza mülâzimi Kemal,

35 lira maaşlı İstanbul müddei umumî muavinliğine İstanbul aza milâzimlerinden Salih Sabri,

25 lira maaşlı İstanbul aza milâzimliğine mektebi hukuk mezunlarından Mefharet hanım,

25 lira maaşlı Çifteler sulh hâkimliğine bilâharcırah Serik müddei umumisi Adnan Sezai,

25 lira maaşlı Gödül sulh hâkimliğine mektebi hukuk mezunlarından Ankara ticaret mahkemesi başkâtibi Raif,

40 lira maaşlı Kırşehir azalığına şayanı terfi olan Söğüt hukuk hâkimi Ömer Lûtfi,

35 lira maaşlı Söğüt hukuk hâkimliğine İzmir müddei umumî muavinlerinden Hikmet,

25 lira maaşlı İzmir müddei umumî muavinliğine mektebi hukuk mezunlarından mecburî hizmete tâbi Şevki,

30 lira maaşlı Viranşehir hâkimliğine bilâharcırah sabık Elbüstan ağır ceza azasından Yusuf Cemil,

35 lira maaşlı Poshof hâkimliğine bilâharcırah Safranbolu sabık müddei umumisi Süleyman,

40 lira maaşlı Çölemerek hâkimliğine bilâharcırah Karaman sabık müddei umumisi Servet,

30 lira maaşlı Kozan aza milâzimliğine Adana müddei umumî muavinlerinden Hasan Tahsin,

25 lira maaşlı Adana müddei umumî muavinliğine mektebi hukuk mezunlarından Mürvet hanım ve beylerin intihaplarına ve Tarsus hukuk hâkimi Mustafa Avni bey ile Bartın reisi Mustafa Nuri beyin bilmuvafaka bilâharcırah becayişlerinin icrasına karar verildi.

3 - 3 - 932

182

KANUNLAR

İhtiyat Zabitleri ve İhtiyat Askerî Memurları Kanununun 4 üncü maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında Kanun

Kanun numarası : 1931
Neşri tarihi : 19/3/932

Madde 1 — 1076 numaralı İhtiyat Zabitleri ve ihtiyat Askerî memurları Kanununun 4 üncü maddesi nihayetine aşağıdaki fikra ilâve edilmiştir :

(Sıhhiye, nalbant, muzika, tüfekçi ve emsali mesleklerin Gedikli küçük zabitleri ise, 7 inci sınıf askerî ihtiyat memurluğuna nasbolunur ve silâh altına alındıkları zaman kendi meslekleri dahilindeki hizmetlerde kullanılırlar.)

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanun hükmünü icraya Millî müdafaa Vekili memurdur. 14/3/1932

* * *

İhtiyat Zabitleri ve İhtiyat Askeri Memurları Kanununun yedinci maddesi ilk fıkrasının tadiline dair kanun.

Kanun numarası : 1933
Neşri tarihi: 22/3/932

Madde 1 — 1076 numaralı İhtiyat Zabitleri ve İhtiyat Askerî Memurları Kanununun yedinci maddesinin ilk fıkrası aşağıda yazıldığı şekilde tadil edilmiştir :

(Üçüncü maddede yazılı hizmetler esnasında talim ve tahsil devrelerinden her hanği birine kanunî bir mazerete müstenit olarak üçte birinden fazla bir müddet devam edemeyenler terhis edilerek müteakip senede devam edemedikleri devrenin tamamına iştirak ettirilir. Ancak devam edilmiyen müddet devrelerin nihayetine tesadüf eder ve fasılasız olursa müteakip sene devresinde yalnız devam edemediği müddetin ikmal ettirilmesile iktifa olunur.)

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafaa Vekili memurdur. 17/3/1932

183

KARARLAR VE TEFSİRLER

Teşviki Sanayi Kanununun 7 inci maddesinin
(C) fıkrasının tefsirine mahal olmadığıda dair

Karar No. 673

Son senelerde cihan iktisadiyatına arız olan buhranın, iktisadî faaliyetleri alâkadar eden bilcümle mevzuatın yeniden tetkikini ve halüzamanın icabatına tevfikını âmir bulunmaktadır. Bu itibarla Teşviki Sanayi Kanununun dahi yeni baştan bir tetkike tâbi tutulması ve hali hazır icabatına göre tadil edilmesi mübrem bir ihtiyaç halindedir.

Diğer taraftan Devletin malî vaziyeti dolayısile alelûmum muafiyetlerin tekrar gözden geçirilmesi ve memleketimizin iktisadî ve malî cihetlerden ihtiyaçlarını tatmin edebilecek şekillere ifrağ edilmesi dahi bu günün zaruretlerindendir.

Binaenaleyh esasen hey'eti içtimaiyenin zararına icapsız olarak pek ölçüsüz olan teşviki sanayi muafiyetlerini tevsi gayesile tadil etmek muvafık görülmediğinden ve maddei kanuniye tefsire de müsait bulunmadığından teklifin Hükûmete iadesine karar verilmekle beraber gerek Teşviki Sanayi Kanununun ve gerek bunun bahşettiği muafiyetlerin tetkikatının acilen ikmalile yeniden hazırlanacak lâyihanın yüksek Meclise takdim edilmesi takarrür etmiştir. 29 şubat 1932

* * *

Mülhak bütçelerle idare olunan
bazı devairin baremlerine dair

Karar No. 672

1 — Evkaf umum müdürlüğü memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair olan kanun lâyihasının mezkûr müdürlüğün gerek müstakbel teşkilâtı ve gerek faaliyetleri esaslarının tesbiti için hazırlanmış bulunan lâyihanın yüksek meclise takdimine kadar müzakere edilmiyerek daha esaslı bir zemin üzerinde görüşülmek üzere o zamana kadar tehiri muvafık görülmüştür.

184

2 — Ankara şehri imar müdürlüğü memurları ücretlerinin tevhit ve teadülüne dair olan kanun lâyihasına gelince, mezkûr müdürlüğün haddi zatında haiz bulunduğu muvakkat mahiyet nazarı itibara alınarak ancak devletin daimî teşkilâtı için mevzuubahs olabilecek tevhit ve teadül esaslarının bu müdürlük memurlarına dahi teşmili münasip görülmemiştir.

3 — Konya ovası sulama idaresi memurları ücretlerinin tevhit ve teadülü hakkındaki kanun lâyihasının dahi, sulama şebekesi teşkilâtının hal ve maslahatın icabatına göre tadil ve yeniden yapılması için bu teşkilât hakkında halen mevcut bulunan kanunun tadiline mütedair lâyiha Nafia Vekâletince yüksek meclise takdim edilinciye kadar hali hazırdaki teşkilâtta çalışan memurlar ücretlerinin tevhit ve teadülü esaslarını tesbit etmekte fayda mülâhaza edilmemiştir.

4 — İspirto ve ispirtolu içkiler inhisarı ile Tütün inhisarı memurları ücretlerinin tevhit ve teadülüne dair olan kanun lâyihaları ise yüksek meclisin sonbahar içtimaında, bu inhisarları dahi mevzuu iştigali dahiline alan Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti namı altında yeni bir vekâletin ihdas ve tesisi tasvip buyrulmuş olduğundan yeniden teşekkül eden bu vekâletin çok geniş ve ehemmiyetli bir mevzu teşkil eden bu inhisarlar hakkındaki tetkikatını ikmal ederek bunlara verilecek müstakbel şekillerin tesbitine kadar bu lâyihaların dahi müzakeresinde esaslı bir faide mülâhaza edilmediğinden inhisarların alacakları yeni şekillere göre ihzar edilecek teşkilât lâyihalarının Yüksek meclise takdimine intizaren mevzubahs tevhit ve teadül lâyihalarının iadesi muvafık görülmüştür. 29 şubat 1832

185

HEYETİ VEKİLE KARARLARI

Simpat oğlu Ohannesin Türk vatandaşlığından çıkarılmasına dair

Kararname No. 12238

İstanbul Beyoğlu Kazası Şişli Nahiyesi Pangaltı Mahallesinde 176 numaralı haneye kayıtlı 1317 doğumlu Simpat oğlu Ohannes Kâtipyanın, şeraiti muayyeneyi haiz olmayan sabık Osmanlı tebaasından olduğu ve millî mücadeleye iştirak etmiyerek hududu millî haricinde kaldığı anlaşıldığından 1041 numaralı kanun ahkâmına tevfikan vatandaşlıktan çıkarılması; Dahiliye Vekâletinin 16/1/1932 tarih ve 5551/2508 numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 31/1/1932 tarihli içtimaında tasvip ve kabul olunmuştur.

* * *

Suriyeden Anadoludaki posta merkezlerine gönderilecek posta paketleri hakkında

Kararname No. 12351

Suriyeden Anadoludaki posta merkezlerimize gönderilen posta paketlerinin Avrupadaki merkezlerimize gönderilen posta paketlerine nazaran daha az mesafe dahilinde nakledilmeleri hasebile bunlara ait ücretlerin demiryolu güzergâhından ve sahilden uzak yerler hariç olarak Avrupadaki ücret mikdarına indirilmesi Suriye posta idaresi tarafından talep edilmesine ve filhakika Suriyenin Türkiyeden ayrılmasından evvel toplanan posta kongralarında paketlerin memleketimize Avrupadan geleceği düşünülerek tesbit edilmiş olan ücretlerin bugünkü vaziyete göre tadili icap etmekte bulunmasına binaen Suriyeden veya Suriye vasıtasile posta birliğine dahil diğer memleketlerden Anadoluda demiryolu güzergâhında ve sahilde bulunan posta merkezlerimize gelecek ve bu merkezlerden Suriyeye veya Suriye vasıtasile diğer memleketlere gönderilecek posta paketlerinin, posta kanununun 9 uncu maddesine istinaden, merbut listede yazılı ücretlere tâbi tutulması, Dahiliye Vekâletinin 14/1/932 tarih ve 15263/56 numaralı tezkeresile yapılan teklifi ve Ma-

liye Vekâletinin 23/2/932 tarih ve 78/4419 numaralı mütalâanamesi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 2/3/932 tarihli içtimaında tasvip ve kabul olunmuştur.

Suriyeden veya Suriye vasıtasile posta birliğine dahil memleketlerden Anadoluda demiryolu güzergâhında veya sahilde bulunan posta merkezlerimize gelecek veya bu merkezlerden gönderilecek posta paketlerinin tâbi olacakları ücret tarifesi :

1	kilosundan	0, 85	A. f.
1-5	»	1, 25	» »
5-10	»	2, 25	» »
10-15	»	3, 25	» »
15-20	»	4, 25	» »

VEKÂLETÇE YAPILAN TAMİMLER

1930 senesi Temyiz kararları abone bedelinin «4» lira olduğu hakkında

Hâkimlerimizin ve hukuk müntesiplerinin müktesebatı ilmiyelerine yardım maksadile ve bir çok müşkülât ve masraflarla intişarına muvaffak olunan 1930 senesi temyiz kararlarının umumî bir fihrist ile hukuk hey'eti umumiyesi, (4) hukuk dairesile ticaret dairesi ve icra ve iflâs tetkik heyetince verilen mühim kararları muhtevi ve enâlâ kâğıt ve nefis bir cilt derununda (60) formada toplanan hukuk kısmı intişar etmiştir. Ceza kısmı da keza ceza heyeti umumiyesi ve (4) ceza dairesince ittihaz edilen kararları ihtiva etmekte olup tab'ına devam edilmektedir.

Bu iki ciltten ibaret olan 1930 senesi Temyiz kararlarının beher cildi (2) liradan olmak üzere abone bedeli (4) liradır.

Mezkûr 1930 senesi temyiz kararlarına abone olacak zevatın bedeli olan (4) lirayı bulundukları mahal malsandıklarına teslim ve alınacak makbuz, memuriyetiniz vasıtasile (Ankarada Adliye Vekâleti İstatistik ve Neşriyat müdürlüğüne) gönderildiği takdirde intişar eden hukuk kısmı derhal ve cezaya ait kısmı yakında irsal kılınacaktır.

Makamınız vasıtasile gönderilmeyen hiç bir siparişin kabul edilmiyeceğinin dairei kazanız dahilindeki mahakime, müddei umumiliklere barolara ve lâzım gelenlere tebliğini rica ederim efendim.

5 - 4 - 932

* * *

İstanbul müstantikleine yazılacak talimatname hakkında:

İstanbulda, adlî teşkilâta göre yedi müstantik olduğu ve hariçten İstanbula yazılan talimatnamelerin bu müstantiklerden hangisine ait

188

bulunduğu anlaşılmaması yüzünden bir çok muhabereye yol açıldığı ve bu suretle işin gecikmekte olduğu cari muameleden anlaşılmakla badema İstanbuldaki müstantiklere talimatname gönderilmesi icap ettiğinde talimatnamenin hangi müstantiğe ait olduğunun numarasile birlikte yazılması lüzumunun kaza daireniz dahilindeki C. M. U. lerile mahkeme ve müstantiklere tamimen tebliği mütemennadır efendim. 8/12/931

* * *

Arama müzekkerelerinin kaydına mahsus olmak üzere bir defter tutulmasına dair.

Gaip olmalarından dolayı haklarındaki duruşmanın muvakkaten tatiline karar verilen eşhas hakkında mahkemelerden yazılacak müzekkerelerin kaydına mahsus olmak üzere bütün Cümhuriyet müddei umumilikleri tarafından bir defter tutulması ve gaip maznun hakkında yazılması icap eden arama müzekkerelerinin, bu deftere kaydı icra edildikten sonra ait olduğu yere gönderilmesi ve yazılan bu müzekkerelerin münasip fasılalar zarfında müddei umumiler tarafından re'sen takip ve tekidi ve gaip maznun bulununca duruşma yapılmak üzere evrakile birlikte mahkemeye sevkı, aranılan eşhasın kısa bir zamanda ele geçirilmesine medar olacağı gibi bu kabil muamelâtın suhuletle takip ve kontrol edilebilmesini de temin edeceğinden badema bu dairede muamele ifası lüzumunun kaza daireniz dahilindeki C. müddei umumiliklerine tamimen tebliği temenni olunur efendim. 7/12/931

* * *

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 310 uncu maddesi hakkında

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 310 uncu maddesi mucibince müstediler tarafından şeraiti temyiziyeden olan ibraz ve ita kılınan fakrühal ilmühaberleri, müteallik olduğu hükümlerin nakzı ve dava evrakının iadesi üzerine yeniden yapılan duruşma neticesinde verilen hükümlerin temyizinde dahi mahkemelerce kabul edilmekte ise de ceza hey'eti umumiyesince ve dairei hususiyelerce hükmü menkuza ait bu gibi fakrühal ilmühaberleri yeniden itiraz ve temyiz olunan hüküm ve kararlar için şayanı kabul görülmiyerek, şeraitin noksan olmasından

789

dolayı temyiz istidalarının reddi cihetine gidilmekte olduğundan mezkûr madde mucibince şeraiti temyiziyenin tetkiki sırasında tesadüf edilecek mümasil hallerde, alâkadarların temyiz hakkından istifade edebilmelerini temin için kanun hükmü ve vaki içtihat dairesinde noksanın ikmal ettirilmesi lüzumu tamimen tebliğ ve keyfiyetin müstacelen kaza daireniz dahilindeki mahkemelerle M. U. liklerine tebliği temenni olunur efendim.

13/12/931

* * *

Temyiz lâyihalarının da istidalar gibi müddete tâbi tutulduğunun nazara alınması hakkında

Temyizi dava üzerine bazı müddei umumilikten gönderilen dosyaların tetkikinde temyiz lâyihalarının müddete tâbi olmadığı zahabile mahkeme kalemlerine tevdi târihlerinin usulen kaydedilmemekte olduğunun görüldüğü ve memurini aidesinin dikkatsizlik ve teseyyübleri yüzünden bu halin tekerrür ve devamı hukukun ziyaını müstelzim bulundağu C. B. M. U. liğinin iş'arından anlaşılmış olduğundan badema temyiz vukuunda mahkemeye terettüp eden kanunî vezaifin azamî dikkat ve itina ile ifası, temyiz lâyihalarının dahi istidalar gibi müddete tâbi olduğu nazara alınarak usulen kaydedilmeleri lüzumunun kaza daireniz dahilindeki C. M. U. liklerile mahkemelere tebliği temenni olunur efendim.

14/ 12/ 931

* * *

Meş'hut cürümlerde muayenenin kimlere yaptırılacağına dair

Bazı mahallerde meş'hut cürümlere gitmek için davet olunan ve mazeretini bildiren resmî doktorlar ve bunları göndermediklerinden dolayı Sihhat müdürleri hakkında ceza muhakemeleri usulü kanununun (154) üncü maddesi mucibince tâkibat yapıldığı Sihhat ve içtimaî muavenet kavâleti celilesinden bildirilmektedir.

Mazeretini bildiren resmî bir doktoru sevketmek, sihhat ve içtimai muavenet müdürlerinin salâhiyetleri haricinde olmasına binaen hakla-

150

rında bu noktadan tâkibat icrası, kanun hükümlerine uygun bulunmamakla beraber hususî etibba bulunan yerlerde mazeretini bildiren resmî doktorların gitmelerinde ısrar edilmek suretile tazyik ve rencide edilmeleri de gayrı caizdir.

Binaenaleyh mümasil hallerde Tababeti adliye kanununun dördüncü maddesinin sarahatı veçhile hususî doktorlar marifetile icabeden keşif ve muayenenin yaptırılması muvafık olacagının kaza daireniz dahilindeki bütün Cümhuriyet müddei umumiliklerine tamimen tebliği mütemennadır efendim. 20/ 12/ 931

* * *

Askerî silâh ve cephane satın alanların muhakemelerinin tesrii intacına dair

Millî müdafaa vekâleti celilesinin iş'arına nazaran bazı mahallerde silâh ve cephane alım ve satımı ile meşgul olan ve aynı zamanda para ile iğfal ve itma ederek askerleri, silâh ve cephanelerini satmıya teşvik eden şebekeler mevcut olduğu bildirilmiştir.

Ordunun müdafaa vasıtalarını azaltan ve memleketin emniyet ve asayişine müessir olan bu kabil vekayi failleri hakkındaki tahkikatın ehemmiyet ve sür'atle intacı hususunun kaza daireniz dahilindeki mahkemelerle Cümhuriyet müddei umumiliklerine tamimen tebliği temenni olunur efendim. 7/ 12/ 931

* * *

Tayyare C. ve Hilâliahmer memurlarının tâbi olacagı muhakeme usulü hakkında

Cem'i ianat nizamnamesinin (10) uncu maddesi mucibince, Hilâliahmer ve emsali cemiyetler nam ve menfaatlarına olarak cemedilen para ve eşyayı zimmetine geçirenler hakkında devlet emvalini zimmetine geçirenlere ait olan hükümlerin tatbikı iktiza ettiği gibi Türk ceza kanununun 279 uncu maddesi de tatbikatta Tayyare ve Hilâliahmer cemiyetleri memurlarını devlet memuru addeylemekte ve temyiz mahkemesinin içtihadı da bu merkezde bulunmakta ise de (1609) numaralı kanun, usule mütedair olup memurin muhakemat kanununu tadil et-

miş bulunmak itibarile memurin kanununun birinci maddesindeki tariften hariç kalan Tayyare ve Hilâliahmer gibi cemiyetler memurları hakkında (1609) numaralı kanun hükümlerinin tatbikına mahal olmadığı tamimen tebliğ olunur efendim. 4/ 12/ 931

* * *

Zabıtaya mevkuflu ve müstacel işler haricinde müzekkerei mahsusa yazılmaması hakkında

Süvari mübaşirliğinin ihdasına rağmen celpnamelerin zamanında ve usulü dairesinde tebliğ edilmemesi hasebiyle ihzar müzekkerelerinin mahsûs derecede çoğaldığı ve bazı mahallerde celpname yerine müzekkerei mahsusa yazılarak jandarmaya verildiği Dahiliye vekâleti celilesinden bildirilmektedir.

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 45 inci maddesi mucibince mevkuflu ve müstacel hususlarda şahitlerin müzekkerei mahsusa ile celbedilmeleri caiz olup hususatı saire için zabıtaya müzekkere yazılması kanuna muvafik bulunmadığından badema yazılacak olan müzekkerelerin mutlak surette mevkuflu ve müstacel hususata hasrı ve mübaşirler tarafından icrası icabeden tebliğ muamelelerinin sıkı bir kontrola tâbi tutulması lüzumunun kaza daireniz dahilindeki bütün C. M. U. liklerine tamimen tebliği mütemennadır efendim 9/ 12/ 931

* * *

postaya verilecek mektup adreslerinde rumuz kullanılmaması hakkında

Dahiliye vekâletinin 22/10/931 tarihli tamim sureti aşağıya aynen çıkarılmıştır, ona göre muktezasının ifası tamimen tebliğ olunur efendim. 1/12/932

«Bursa vilâyetine tâbi Mustafa Kemal paşa kazasile İzmirin Kemal paşa kazası ve İstanbulun Küçük Mustafa paşa mahallesinin bir birine benzer isimleri taşıdıklarından rumuzla yazılan bazı evrakın yanlışlıkla Mustafa Kemal paşa kazasına geldiği ve bazılarının da Mustafa Kemal paşa kazasına gelecek iken Kemal paşa veya Küçük Mustafa paşaya gittiği cihetle bu isimlerin rumuzla yazılmayup tamam olarak yazılması hususunun temini temenni olunur efendim.»

Cürmü meşhut ve keşif harcırahlarının sureti itasına dair

1846 numaralı kanunun mevkii meriyete vaz'ından sonra bazı mahallerden vuku bulan istizam üzerine sebkeden iş'ara cevaben Maliye Vekâletinden gelen 4/10/931 tarih ve 95 numaralı teskere sureti aşağıya çıkarıldı.

Keyfiyetin dairei memuriyetleri dahilinde bulunan mahkemelerle icra dairelerine tebliği temenni olunur efendim. 17/10/931

«Hukuk işleri müdürlüğü ifadesile gelen 10/9/1931 tarihli ve 674/12288 No. Tz. C.

1846 numaralı kanunun birinci maddesi muvakkat veya daimî memuriyetle bir tarafa gönderilenlerden tarifesi gayri. muayyen vesaitle seyahat edenlerin hayvanla seyahat müstesna mutlak surette yol masraflarının kilometre hesabile verileceğini tasrih etmiştir.

Bu itibarla keşif ve cürmü meşhut için bir tarafa gönderilen memurlara kilometre hesabile yol masrafı ve bir de seyahat müddetine göre seyahat yevmiyesi itası icap edip ayrıca masarifi nakliye ücreti verilmez. İstenilen izahatnameden bir adedinin leffen takdim kılındığını arz eylerim efendim.»

* * *

Türk ceza kanununnu 434 üncü maddesinin tatbikatına dair

Cebren kaçırmak ve cebren ırza geçerek kızlık bozmaktan maznun olan şahısla fiili mezkûrda fer'an zimethal olan diğer dört şahıs hakkında bozma kararı üzerine icra kılınan muhakeme neticesinde: mağdurenin fer'an zimethal olanlardan birile evlenmesine ve velisinin davadan feragat etmesine binaen ve ceza kanununun 434 üncü maddesine tevfikan cümlesi hakkındaki hukuku amme davasının sukutuna dair ittihaz olunan kararın mahallî müddei umumiliğince temyizen tetkiki istenilmesi üzerine temyiz birinci ceza dairesince icra edilen tetkikat neticesinde: müttehaz karara karşı dermeyan olunan itiraz gayri varit olduğundan tebliğname ile istidai vakide merkumuna ait kısmının reddine karar verilmiş ve Cümhuriyet baş müddei umumiliği tarafından ceza kanununun 434 üncü maddesinin birinci fıkrasına istinaden tebliğnamede dermeyan olunan fer'an zimethal hakkında davanın sukutu asıl fail hakkında hukuku amme davasının tehiri haline münhasır olmasına ve halbuki feran zimethal hakkında tecil ve tehiri davayı müstelzim olan keyfiyetin, faili

193

aslî ve fiiller hakkındaki davanın sukutunu mucip olmayacağı ve çünkü nikâh ve feragatin, tecili icap edeceği mutlak olarak musarrah olan ilk fıkrası ancak bu gibi ahvalde kabili tatbik bulunmasına nazaran işbu birinci fıkraya tevfikan yalnız davanın teciline karar verilmek lâzım geleceği hakkındaki sebep varit ve bozmayı müstelzim iken reddi cihetine gidilmesinde isabet görülmediği esbabı mucibesile itirazen tetkikat icra ve tebliğnamenin reddine mütedair olan kararın ref'ile esbabı mesrudeden naşi mağdure ile evlenen maznundan madasına müteallik mahallî mahkemesi kararının bozulması talep edilmiş ve ceza hey'eti umumiyesince icra kılınan tetkikat neticesinde ise ceza kanununun 434 üncü maddesinin ilk fıkrası mutlak olmasına ve hukuku amme davasının ve cezanın tehirini mucip olan ahval, hem fiil ve feran zimethal olarak suça iştirak edenler hakkında sukutu müstelzim bulunmasına nazaran itirazname münderecatı şayanı kabul görülmeyerek reddine karar verilmiş olmakla tamimen tebliğ ve ahvali mümaselede bu yolda muamele ifası mütemennadır efendim. 15/10/931

* * *

Bilûmum evrakı adliyeye vazolunacak tarihlerin yazı ile de gösterilmesi hakkında

Mahkemelerle istintak ve icra dairelerinde tutulan zabıtnameler ve davetname ve ödeme emri gibi bilcümle adlî varakalarda ve kararlarda ve mübaşirler tarafından tanzim olunacak tebliğ mazbatalarında gösterilecek tarihlerin yazı ile yazılması iltibas ve karışıklıklardan mahfuziyeti mucip ve hudusü melhuz itilâflara mani olacağından evrakı mezkûrede rakkam ile tesbit edilmekte olan tarih ve miktarların ayrıca yazı ile de tesbiti hususunun memuriyetiniz dahilindeki mahkeme ve icra dairelerine tamimen tebliği temenni olunur efendim.

6 - 3 - 932

* * *

Biletsiz seyahat edenler hakkındaki takibatın şikâyete mütevakkıf olduğuna dair

Biletsiz seyahat gibi Şark demiryolları kumpanyasının şahsî haklarını alâkadar eden suçlardan dolayı suçlular hakkında takibat icrası kumpanyanın usulen şikâyetine bağlı olduğu ve temyiz mahkemesi içtihadının da bu merkezde bulunduğu tamimen tebliğ ve keyfiyetin kaza daireniz dahilindeki M. U. likler, ve mahkemelere tebliği temenni olunur efendim.

ADLI ŞÜUN

Kaçakçılığın meni ve takibi

Hakkındaki kanunun

ESBABI MUCIBESİ

Muhtelit encümenin mazbatası

Yüksek Reisliğe

Kaçakçılık hakkında Adliye vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 27 XII - 1931 tarih ve 6/4377 numaralı tezkeresile Meclisi Aliye takdim olunan kanun lâyihası Heyeti umumiyenin 26 - XII - 1931 tarihli inikadında ittihaz buyurulan kararla Dahiliye, Adliye, Maliye ve Millî müdafaa encümenlerinden mürekkep teşkil edilen Muhtelit encümenimize havale edilmekle Adliye, Dahiliye ve Millî Müdafaa vekilleri huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Mütalâa edilen esbabı mucibe lâyihasile Vekil Beyefendilerin şifahî izahatlarından ve kanun lâyihasının mündericatından anlaşıldığına göre bu lâyihanın tanzimine saik olan sebepler : I. - Kaçakçılığın arzettiği vaziyet itibarile bir memleket meselesi halinde telâkkiye değer mahiyet ve ehemmiyeti haiz bulunması, II. - Kaçakçılık hakkında mevcut kanunların bu fiilin men ve zecrine kâfi hükümleri ihtiva etmemesinden ibarettir.

Bu hale karşı kaçakçılığın ikaına meni tedbirler başkaca ittihaz edilmekle beraber kaçakçılık vakalarının men ve takip ve tahkik işlerinin süratle yapılması ve muhakeme safhasına da şamil olmak üzere merasim ve usule mütedair faidelerin umumî hükümlerden istisnaen sadeleştirilmesi ve verilecek cezaların daha şedit olarak tertibile Devletin her türlü emniyet ve selâmetini ihlâle matuf olabilecek kaçakçılık fiillerinin bir daha bu fili ikaa cüret edememelerinin temini zımnında müeyyedatı ihtiva etmesi lâzumu anlaşılarak Adliye vekâle-

tinde alâkadar vekâletler erkâmından terekküp eden bir komisyon tarafından bu maksatlar dahilinde lâyihanın kaleme alındığı görülmüştür.

Kaçakçılık vak'alarının çoğalması ve gümrük ve inhisarlara tâbi mevada müteallik ve mahiyeti itibarile birbirinin ayni olması lâzım gelen bu fiil hakkında takip ve tahkik ve tecziye hususlarının müteaddit kanun ve nizamlarla muhtelif ahkâma tâbi olması hâdiseye müessir ve idamesinin mazurlu olduğu aşikâr bulunmakla beraber şiddetli ve seri tedbirler alınmıya ihtiyaç olan işte merasim ve usule müteallik umumî hükümlerden müstesna olarak bazı kaidelerin kabulündeki zarureti varit gören encümen lâyihayı esas itibarile kabule şayan addetmiştir.

Umumî hükümlerden bâhis bulunan lâyihanın birinci maddesinde kaçakçılık sayılan fiiller beş fıkrada tavzih olunmaktadır. Bu maddenin A. fıkrasında, Türkiyeden gümrük muamelesi yaptırılmadan ihraç etmenin kaçakçılık sayılması doğru olmıyacağı hakkında serdedilen mütalea üzerine encümende cereyan eden münakaşa neticesinde her ne kadar ihraç edilecek emtianın gümrük resmine tâbi olmaması itibarile her hangi surette memleket haricine kaçırılacak eşyanın kaçakçılık sayılması diğer kaçakçılık fiillerine göre haklı olamıyacağı yolundaki mülâhaza varit gibi görünüyorsa da ihracın hükûmetçe muayyen yerlerde yapılması ve bunun kayit ve miktarının tesbit edilmesi memleketimiz iktısadiyatının muvazenesi ve plânçosu hakkında lüzumlu bir muameleye esas teşkil edeceğinden ihraç muamelesinin intizam dairesinde cereyanını teminen bu hükmün teklif veçhile ipkası ekseriyetle kabul edilmiş ve şu kadar ki bu filin cezaî müeyyidesi olarak kabahat derecesinde hafif para cezası konmuş olmasına göre B. bendindeki ihraca teşebbüsün de kaçakçılık sayılacağına dair olan hükün ittifakla tayyolunmuştur.

Altın kaçakçılığı hakkındaki abkâmın mer'i ve mahfuz olduğu cihetle ihraç hususlarında bu kanundaki hükümlerin ona müessir olmayacağı tabiî görülmüştür.

C. bendinin son fıkrasında gümrükten kaçırılan eşyayı nakledenler hakkında (bilerek) kaydının aranmasına dair olan hükmün tatbikatta bir takım haksızlığı mucip olacağı mülâhazasile gümrük mıntakası hududu dahilinde yapılan nakliyattan nakledilen eşyanın kaçak olduğu anlaşılırsa nakliyecinin aksini vesaikle ispat salâhiyeti kabul ve bu hüküm gümrük mıntakaları haricinde şehir, kasaba ve mutat pazar yerleri ve istasyonlardan gayri yerlerden yüklenmiş ticaret eşyasını nakledenler için cari olması fıkrada tasrih olunmuştur.

Bu fasıldaki diğer maddelerde esaslı bir tadil yapılmamıştır.

Aramaya müteallik ikinci fasılda hususî ev ve müştemilâtında aramanın yapılması için izin verecek makamlardan ve aramanın maznunun sıfat ve aranılacak evin bulunduğu yer itibarile tâbi olacağı kayitleri gösteren 8 inci madde encümence işin her noktai nazardan ehemmiyeti ve kanunun istih-

daf ettiği noksanlarla insicamı gözetilerek tertip edilmiştir.

Aramaya izin vermek salâhiyeti yalnız en büyük mülkiye memuruna verilmiş ve köylerde arama yapılırken bu memurlardan istihsal edilmiş izin yoksa muhtarın veya vekilinin ve bunlar da yoksa ihtiyar heyetinden iki kişinin huzurile arama yapılması tecviz edilmiştir.

Muvazzaf zabitan ve askerî memurlarının kendilerinin beytutet ettikleri yerlerde arama yapılmak icap ederse izni veren makamın işa'rı üzerine askerî bir merci tarafından gönderilecek mafevk veya hemrütbe bir zabitin huzurile yapılması askerî sınıfının icabatının zarurî bir hususiyeti olması telâkkisile muvafık görülmüştür.

Dokuzuncu maddede sayılan umumî yerlerde izinsiz arama yapılacağı hakkındaki ahkâma, han, otel ve pansiyonlarda oturan kimselerin işgal ettikleri yerlerin hususî mahiyette olacağı şüphesiz olduğundan tatbikatta yanlışlığa mahal kalmamak üzere encümence bu ciheti temin eden takyidî bir fıkra konmuştur.

Lâyihanın onuncu maddesi hükûmetçe bir talimatname yapılacağını göstermekte ise de bütün kanunlar hakkında icabı halinde talimatname yapılmak caiz olduğundan madde lüzumsuz görülerek tayyedilmiştir.

Encümen, arama faslında kaçak eşya bulunduğundan şüphe edilen eşhasın üzerlerinin aranması hakkında sarih bir hüküm konmasını lüzumlu addederek bu hususta tertip ettiği maddeyi lâyihaya ilâve etmiştir.

Lâyihanın üçüncü faslı iki kısım olarak cezaî hükümleri tesbit etmektedir. Gümrük kanununun kaçakçılığa ait hükümleri tamamen ve inhisara tâbi mevadın hususî kanunlarındaki cezaya ait maddelerde ancak hükmolunacak para cezalarında nispeti gösteren kaçak inhisara tâbi eşyanın kıymet ve adet gibi esaslara müstenit ahkâmından maada cismanî mücazata mütedair kısımları bu kanunda cemve telfik edilen hükümlerle ilga edilmiş olduğundan bu filin gerek münhasıran gümrüklere ait ve gerekse gümrüklerle inhisarlara müteallik cezaî hükümleri maksadı temin edecek şekilde cezaları ve filin mahiyeti, icrası tarzı ve faillerinin sıfatları itibarile icap eden tecdidî hükümlerin de adilâne bir nisbet esası gözetilerek bazı değişiklikler yapılmıştır.

Bu fasıl hakkında hükûmetin teklifi veçhile kayda şayan olan nokta bu kanunda yazılı yalnız müsadereyi icap eden hususlarla tütün inhisarı kanununda mevcut olup sulh mahkemelerinde itiraz kabiliyeti olan para cezalarile birlikte müsadere edilenlerden maada hapis ve ağır para cezaları ile birlikte müsadereye cevaz verilen işlerde müsaderenin her halde mahkeme hükmile icra olunabilecektir. Şu kadar ki kaçak eşya kaçakçılık cürmünün sübut delili ve hatta cismi cürmü teşkil etmekte bulunduğundan bunların takip esnasında salâhiyetli memurlar tarafından zabıt ve müsadere demek olmayıp kaçakçılık hakkında yapılan takibatın tabiî icabatındandır.

Yine bu fasılda şedit hükümler konmasında mülâhaza edilen lüzum ve zaruret icabile kaçakçılık sayılan

bir fiil ayni zamanda ceza kanunu hükümlerine göre de bayanı müstelzim bir hareket ise veya kaçakçılığın henüz kat'ileşmiş bir hükme iktiran etmemiş diğer bir suçun faili olduğu halde ceraimin içtimaî kaidesine tevfikan bir irtibatın mevcut addedilerek bu suça ait takibat ve muhakematın tevhidi veya cezanın infazında umumî hükümlere tevfiki esasından istisna edilerek kaçakçılık için ayrı ve müstakil olarak hükmolunmasının caiz olacağı tasrih kılınmıştır.

Kaçakçılık filinin lâzım geldiği ehemmiyetle takibine hadim olan tedabirden olmak üzere bu filin men ve takibile vazifedar olan veya memuriyeti itibarile Gümrük ve İnhisarlar idarelerince merbut olan memurlar ile sair bilûmum memurların kaçakçılığı irtikâp ettikleri veya teseyyüp ve ihmal ve kayitsizlik ve müsamahaları yüzünden kaçakçılığa sebebiyet verdikleri ahvalde vazifelerinin mahiyeti itibarile alâkadarları derecesine göre halktan daha şiddetli olarak ceza görmelerini temin için bu faslın maddelerine konmuş olan ahkâm encümence cürmün mahiyeti ve cürmün evsafı noktasından tetkik edilerek icabeden tadiller yapılmıştır. Teşkil halinde yapılan kaçakçılıkta fiil meydana gelmese bile böyle bir teşekkül vücuda getirmek ve onu idare etmek ve mücerret intisap etmek ile teşekkül halinde olmıyarak ikiden fazla şahısların birlikte kaçakçılık yapmaları müşeddit ahvalden sayılmış ve cezaları ona göre tesbit edilmiştir.

Kaçakçılık için vücuda getirilen bir teşekkülü idare edenlerle mükerrirler hakkında verilecek cezaya muvakkat sürgün cezasının zammedilmesi esası encümenimizce de musip görülmüş ve ancak bir sene hapis cezasına mahkûm olan ve birinci defa bu suçu irtikâp edenlere muvakkat sürgün cezasının sureti mutlakada munzam olarak hükmedilmesi ma'delete uygun görülmediğinden bu hükme ait fıkra sürgün cezasının zammedilip edilmemesinin hâkimin takdirine bırakılması suretinde tadil olunmuştur.

Kaçakçılık cezalarının mahkemece tecil edilmemesi encümence de muvafık görülmüştür.

Encümen bu fasla üç madde ilâve etmiştir.

1 - Gümrüğe ait eşyanın musaderesi için yapılacak tâkiplerde eşyanın elden ele tedavül etmesi imkânına binaen suç sayılan fiil için umumî hükümlere göre mevcut müruru zaman haddi içinde eşyanın nerede olursa olsun müsedere edilmesi ve bu bapta mahkemeden talepte bulunmasının müşkilâtı ve bir takım ihtilâtı müstelzim olacağı mülâhazasile eşya için bir sene içinde tâkip yapılarak müsadere edilmesi ve bu müddetten sonra resim ve ceza için tâkibat yapılarak eşyanın müsaderesi 22 inci madde ile tesbit edilmiştir.

II. - Kaçakçılık fiillerinden dolayı ikramiye alacak eşhasın bundan istifade maksadile veya başkasını izrar veya kendine müretteb cezadan kurtulmak emelile bu suçu tertip ve delillerini tasni eden

isnadatta bulunanlar hakkında ceza kanununda mevcut mücazatın şiddetli olarak tatbik edileceği ve gene aynı maddeye bir fıkra olarak yalan yere ihbar ve şehadetten dolayı şedit surette cezalanacağı tasrih edilmiştir.

III. - Bu kanun mucibince hapis cezasına mahkûm olan memurlar hakkında amme hizmetlerinden müebbet memnuiyet cezasının da hükmedilmesine dair lâyihaya 5 inci madde olarak bir madde ilâve olunmuştur. Âmme hizmetleri kendilerine mevdu olan memurlar hakkında bu şedit hükmün maslahata pek muvafık olduğuna encümen kanaat getirmiştir.

IV. - Memurun kanunî tarifleri muhtelif kanunlara göre bazı telâkki farklarına ve maksat ve sıfata göre aynı mahiyette olmadıklarına bu kanunun cezaî hükümlerinde memur tâbirinden ne kastedildiğinin sarih surette gösterilmesi faydalı olacağı mülahazasile lâyihaya buna dair 52 inci madde olarak bu fasılda bir madde konmuştur.

Bu fasıldaki maddelerden encümenimizce ehemmiyetli münakaşayı mucip olan bir hüküm de kaçak eşya naklinde bilerek kullanılan vasıtalar hakkında yapılacak muameleyi gösteren 47 inci madde olmuştur.

Bu madde esasen mer'i olan bir hükmün aynen bu kanuna naklinden ibaret olup ihtiva ettiği esas kaçak eşyanın naklinde kullanılan vasıtanın sahibi başka bir şahıs olursa sahibinin adamının veya kiracısının ve sefinelerde kaptan ve mücehhizin o vasıtaya bilerek kaçak eşya alıp nakletmesinden, bundan hiç haberdar olmıyan ve bir gûna rıza ve malûmatı bulunmıyan sahibinin malik olduğu vasıtanın müsaderesi veya o vasıta kıymetine göre para cezası alınmak suretile mutazarrır olmasının adilâne bir hüküm olmıyacağı ve bir şahsın fiilinden diğerinin sebepsiz mesul edilmesi neticesi hamil olduğu izah edilerek bu yapılan hallerde mal sahibinin mesuliyeti kabul edilmemesi ve böyle bir iddiasının dinlenmesi yolunda maddeye kayıtlar ilâvesi teklif olunmuş ise de bazı kayitlerle mukayyet olmakla beraber ahar bir şahısn filinden malen mes'uliyetin hukukî esaslara uygun ve mevzuatımızda da böyle umumî kaideler mevcut olduğu ve bu maddede mal sahiplerinin mutlak mes'uliyeti maliyesi şeklinin kabulü kaçakçılık kanununda en mühim ve kuvvetli bir müeyyede olacağı ve şimdiye kadar tatbikatta temyiz mahkemesi kararlarına iktiran etmiş bu hükme müstenit mukarrerat bulunduğu ve nihayet bir mal sahibinin ne suretle olursa olsun malını eline verdiği şahsın ef'alinden malının kıymetince mes'ul olmasının tecviz edilerek bir hüküm olacağı ve bu lâyihada kabul edilen umumî esasat ve ahkâma münafi mevat arasında bunun da bir zaruret olarak kabulü icap edeceği sebebile madde ekseriyetle ve teklifi veçhile kabul edilmiştir.

Dördüncü fasılda usule müteallik hükümlerden bahsedilmektedir.

Lâyihanın 53 üncü maddesinde cezası ağırca olan kaçakçılık fiillerinden dolayı müstantiklerce yapılacak ilk tahkikatın icra edilebileceği ve onlar haricindekilerin diğer madde hükmüne göre ilk tahkikata ve son tahkikatın açılması için karar hâkimi sıfatile müstantiğin karar vermesine lüzum olmadan Cümhuriyet müddei umumisinin bir iddianamesile işin mahkemeye sevkedilmesi bu kabil cürümlerin sür'atle intacını temin için esas itibarile muvafık görülmüştür.

İlk tahkikata tâbi tutulan işlerde mahkemeye sevki lâzımgeliyorsa verilecek son tahkikatın açılması kararile beraber maznunun tevkif edilmesi ve muvakkaten mahkemece duruşma yapılması bu kanunla kabul edilen tedbirler cümlesindendir.

İlk tahkikata tâbi olduğu işlerde zabıt varakasının maddei mahsusasında gösterilen usul ve şerait dairesinde tanzim edilmiş ise sahteliği sabit oluncıya kadar muteber vesaikten addedilmesi mahkemenin sürüncemede kalmaması ve işin sür'atle intacına mani olmaması müemmen tedabirdendir. Sahtelik iddiası halinde mahkemece yapılacak muamele ve tetkik hakkında 54 üncü maddedeki hükümler maslahata uygundur.

Bu tetkikat hâkimin takdir salâhiyeti kaldırılmak ve kanaatini temin için bir delil ile mukayyet bulundurmak maksadile konmuş olmayıp ancak müdafaa için sahtelik iddiasının vahi ve mücerret bir söze müstenit olmamasını temine matuftur.

Mahkemeyi tasdik için böyle bir iddianın dermeyanı halinde maznuna yol gösterenler hakkında mevzu cezaî hüküm ve bunun avukat veya dava vekilleri tarafından yapıldığı takdirde ayrıca barolar ve olmıyan yerde mahkemeler tarafından meslekî ve inzibatî muamelelere maruz kalmaları hükmü kaçakçılığın men ve zecri maksadının hâkim hükmile temin ve işin intacına mani tezviratın önünü almak mülâhazasile faydalı görülmüştür.

Ancak maznun hakkında sahtelik iddiasında bulunduğundan dolayı aynı mahkemede aleyhine dava görülmek veya Cümhuriyet müddei umumisinin takdirî salâhiyetini bir mecburiyetle takyit etmek ve hele bu müdafaası sebebile mahkemece beraetine hükmedilen kaçakçılık maznununun sahte zabıt varakası yapanların beraeti halinde mecburî bir tâkibata maruz kalması gibi hükümleri encümen müdafaa hakkının kutsiyeti itibarile muvafık bulmamış ve maddeyi bu telâkkilere meydan vermiyecek şekilde yeni baştan kaleme almıştır.

Bu fasılda gümrük ve inhisar memurlarının kaçak filine dair Cümhuriyet müddei umumiliklerine verecekleri müzakerenin açılacak davada bu idarelere müşteki ve müdahil dava sıfatlarını vermeleri alâkadar memurların işi tâkip ve hakikatı izhar hususunda yardımları olmaları noktasından muvafık görülmüştür.

Hükmedilen para cezalarının tahsili emval kanununa tevfikan

200

tahsili için gümrük ve inhisar vekâleti dairelerine tevdi edilmesi bu dairelerin teşkilâtı itibarile hükmedilen cezanın daha çabuk istifasına muvaffak olunabileceği mülâhazasile encümence kabule şayan görülmüş, ancak mahkûmun malı olmadığı halde umumî ceza hükümlerine göre hapse çevrilmek üzere ilâmın tekrar Cümhuriyet müddei umumiliklerine iade edilmesi de kabul olunduğundan tahsili emval kanununa tevfikan tahsili sırasında mahkûmu tazyik için hapis hükmünün idarî makamlarca icra edilmiyeceği 56 ıncı maddede tasrih kılınmıştır.

Bu faslın 59 uncu maddesinde kaçakçılık hükümlerinin temyiz usulünden bahsedilmektedir. Bu maddede sür'atle tetkikat ifasını temin edecek hükümler konmuştur. Ancak teklifte ceza muhakemeleri usulü kanununa göre yukarı ve aşağı haddi olan cezalar da Cümhuriyet baş müddei umumisinin mütaleasına tetabuku şartile maznunun cezasının tahfifine salâhiyetli olan temyiz mahkemesinin salâhıyetini kaldırmıya matuf olan maddedeki fıkra temyiz hey'etinin yüksek vukuf ve geniş salâhiyetlerini mahfuz tutmak mülâhazasile ma'delete muvafık görülmiyerek maddeden tayyedilmiştir.

Lâyihanın son faslı olan teşkilâta müteallik hükümler üç sene müddet için muvakkat olarak kabul edilmiş olup kaçakçılık hükümlerinin bu günkü icra edildiği yer ve tarz itibarile adlî ve askerî ihtisas mahkemelerinin teşkili hal ve maslahata muvafık görülmüştür.

İhtisas mahkemelerine sevkedilecek işlerde maznunların sıfatları itibarile 61 inci maddede numaraları sayılan bu hüküm ve memurlar ve askerî eşahasa müteallik bulunan kanunlar hükmünün kaçakçılık tâkibatında da cari bulunduğu yolundaki fıkra encümence uzun münakaşayı mucip olmuş ve neticede bu kanunların mevcut olan merasim ve eşkâlin hükkâm ve memur ve askerlerin san'at ve memuriyetleri itibarile istisnaî bazı hükümleri ihtiva etmesini icap ettiren mülâhaza ve aksi hallerdeki mahzurlar bu işte de varit bulunduğundan bu fıkranın maddeye derci ekseriyetle kabul edilmiştir.

Faslın diğer mevadı aynen kabul edilmiş ve yalnız muvakkat maddeye eldeki işler hakkında kanunun meriyete geçmesine tereddüdü icap ettirmemek üzere yapılacak muamele ve mahkemelerde tatbik edilecek cezaî hükümlerin vazıhan ifadesi maksadile iki fıkra ilâve edilmiştir.

Encümence esbabı tafsil edildiği üzere bazı tadilâtla kabul edilen bu kanun lâyihasının havalesi mucibince bütçe encümenince tevdii arzolunur.

Ad. Da. M. M. den mürekkep
Muhtelit Encümen Reisi
Cemil

M. M.	Aza	Aza Çorum
Selâhattin	*Osman Niyazi*	*Münir*
Aza	Aza	Aza
Giresun İhsan	*Atıf*	*Rifat*

Aza	Aza	Aza
Kars	Muş	Diyarbekir
Nazif	*Hasan Reşit*	*Kâzım*
Aza	Aza	Aza
Çorum	Kayseri	Kocaeli
İsmet	*Reşit*	*Ragıp*
Aza	Aza	Aza
Konya	Tokat	Balıkesir
T. Fikret	*Hüsnü*	*Vasfi*

Aza
Kanunun esasına müteallik bazı noktalarına muhalifim
Eskişehir
Ziya

Deniz ve kara nakil vasıtaları sahiplerinin bir gûna malûmat, hata ve kusurları olmaksızın içinde kaçak eşya zuhur eden nakil vasıtalarının müsadere edilmesi veya kıymetine göre para cezası alınması suretile mutlak olarak mesul tutulmaları esasını tesbit eden 47 inci maddeye muhalifiz.

Aza	Aza	Aza
Ordu	Yozgat	Elâziz
Ahmet İhsan	*A. Hamdi*	*Ahmet Saffet*
Aza	Aza	Aza
Tekirdağ	Trabzon	Edirne
M. Faik	*Raif*	*H. Hayri*

Aza
Kayseri
S. Azmi

Muhtelit encümenin tadilen tanzim ettiği (61) inci maddenin son fıkrasında: (766, 1609, 1632 numaralı kanunların hükümleri kaçakçılık fiillerinin tâkibinde caridir.) Deniliyor.

Hiç şüphesizdir ki bu kanunun istihdaf ettiği gayelerinden biri de kaçağı men ve tâkip etmek vazifei asliyesi uhdesinde bulunan bilûmum memurları Devlet hazinesini ve milletin ahlâkını yakıcı olan kaçakçılıktan ve bu cürme iştirak ve her hangi bir müsamaha ve sui istimalden meni ve terhip etmektir.

Bu maksad temin ise bu kabil memurini kaçak işlerden dolayı sınıf derece ve merci farkları gözetilmeksizin bu kanunun tesis ettiği ihtisas mahkemelerinin ve hâkimlerin huzuruna sivil eşhas gibi bilâkaydüşart sevketmekle mümkün olabilir.

Halbuki; bu fıkrada zikrolunan kanunlarla hareket olunduğu takdirde bu işlerle alâkası fer'i mahiyette olan vekil ve sair yüksek memurların tâbi tutulacakları usul ve merasime, doğrudan doğruya kaçakçı ve kaçakçılığın meni ve tâbi ve gümrüklerde eşyanın muayene ve resim cibayeti işleri vazifei asliyesi cümlesinden olan memurların dahi mahkemeye verilmeleri ve muhakeme edilmeleri hususu da tevfik ve takyit edilmiş olacağından bu muamele gayenin temin ve istihsali için büyük bir zaaf noktası olacaktır. Bu fıkranın maddeden tayyi ve maruzatımızı müeyyit bir fıkranın ilâvesi lüzumu kanaatindeyiz.

Aza	Aza	Aza	Aza
Konya	Kayseri	Edirne	Erzincan
Refik	*S. Azmi*	*Şeref*	*Abdülhak*

* * *

Bütçe encümeni mazbatası

Yüksek Reisliğe

Hükûmetçe tanzim olunup Yüksek Meclise arzoluan kaçakçılık

kanun lâyihası Muhtelit encümenin tadilâtile birlikte encümenimize dahi havale buyrulmuş olduğundan bu lâyihalar Maliye, Dahiliye, Adliye, Millî müdafaa, ve Gümrük ve inhisarlar vekili Beyler hazır bulundukları halde encümenimizde tetkik ve müzakere olundu.

Encümenimiz bu lâyihaların ihtiva eyledikleri mevattan tahsisen malî ahkâm ile bütçeyi alâkadar edenler üzerinde tevakkuf etmekle beraber vaktin darlığına rağmen gerek hüküm ve gerek tatbikat noktai nazarından lâyihada tesadüf eylediği bazı noksaları dahi itmama çalışmıştır. Şöyle ki:

Lâyihanın serlâvhası olan «Kaçakçılık kanun lâyihası» tabirini muvafık bulmamış, bunun yerine «Kaçakçılığın men ve takibine dair kanun lâyihası» tabirini ikame ederek kanunun maksat ve gayesini tebarüz ettirmiştir.

Muhtelit encümenin tadilinde birinci maddenin A. fıkrasında her hangi bir maddeyi veya eşyayı gümrük muamelesine tâbi olmaksızın Türkiyeye ithal veya Türkiyeden ihraç ilâ... kaçakçılıktan addolunmuştur. Halbuki Türkiyeden ihraç edilecek eşyanın gümrük muamelesine tâbi tutulmaması ancak ihracı memnu eşyanın hurucunu menetmek ve ihsaî malûmat derceylemek maksadına matuf bulunduğuna nazaran ihracı memnu eşya hakkındaki hüküm başka bir yerde ifade edilerek gümrük muamelesine tâbi tutmaksızın eşya ihracı kaçakçılık mefhumundan çıkarılmıştır ve fıkra o yolda yazılmıştır.

Ecnebi memleketlere ihraç edilmek kayit ve şartile Devletçe müşterisine satılan eşya ve maddeleri dahilde satanlar veya muayyen müddet zarfında ihraç etmiyenler hakkında lâyihaya bir hüküm konulmadığı dahi görülerek bu noksanı itmam etmek üzere maddenin (B) bendinin sonuna bir fıkra ilâve edilmiştir.

C) bendinde «gümrük mıntakası hudutları dahilinde kaçak eşya nakledenler aksini bir vesika ile ispat etmiş olmadıkça bilerek nakletmiş sayılırlar....» bir takım hükümler mevcuttur.

Gümrük mıntakaları dahilinde bulunabilecek iskelelerle vapurlar ve istasyonlarla trenler arasındaki nakliyatta çok büyük suubetler ihdas edebilecek olan bu hükümlerin mahzurlarını bertaraf eylemek üzere buralardaki nakliyatta zahirî bir alâmeti olmıyan kapalı balya ve sandıklarda zuhur edebilecek kaçak eşya hakkında nâkillerinin ademi malûmatı asıl telâkki edilmiş ve bilerek nakledenler hakkındaki hüküm ancak bir vesika ile teyit edilmiş olmak şıkkına tahsis olunmuştur.

Madde (E) bendinin ilk fıkrasına yazılış tarzı itibarile daha ziyade vuzuh verilmiştir.

Hususî kanunlara veya müsaadelere istinaden her hangi bir ameliye için kabulü muvakkat suretile ithal olunan veya muvakkat ihraç yolu ile ihraç edilen eşya ve maddelerin tekrar ihraç ve ithalinde kanun ve müsaadelerdeki kuyut ve şuruta riayet etmiyenler hakkında dahi lâyihaya bir hüküm ilâvesi unutulmuş bulunduğundan bunun dahi bir kaçakçılık fili teşkil ede-

702

ceğini ifade etmek üzere 1 inci maddeye ayrıca bir (F) bendi ilâve edilmiştir.

2, 3 ve 4 üncü maddeler muhtelit encümenin tadil ve teklifi veçhile aynen kabul edilmişlerdir.

5 inci maddede transit antrepolarının ithalât ambarlarından icaba göre tefrik edilmesine dair bir kayde tesadüf edilememiş ve bir çok yanlışlıklarla ihtilâfların bertaraf edilebilmeleri için bu teklifin yapılması için dahi maddeye bir hüküm ilâve edilmiştir. Tefrik işi lâyıhada dahiliye ve gümrük ve inhisarlar vekâletlerine bırakıldığı halde encümenimiz, alâkası bulunmak itibarile İktısat vekâletini dahi bunlar meyanına ithal eylemiştir.

6, 7, 8 ve 9 uncu maddeler muhtelit encümenin tadil ve teklifi veçhile aynen kabul olunmuştur.

Onuncu madde yeniden yazılmıştır. Muhtelit encümence teklif edilen metinde gümrük salonlarında yapılacak taharriyatın şekli müşkülâtı dâi ve ihtilâflara sebep olacak bir tarzda bağlanmıştı . Encümenimiz bu taharriyatın sivil ve asker ayrılmaksızın kayıtsız ve şartsız olarak yapılacağını tasrih etmeğe lüzum görmüş ve maddenin birinci fıkrasını o yolda yazmıştır. Ayni zamanda bu maddeye ceza muhakemeleri usulü kanununda taharriyat için hâkim ve müddei umumilere verilen salâhiyetlerin mahfuz bulunacağına dair bir kayit dahi ilâve edilerek adlî usullerin bu 10 uncu madde ile her hangi bir takyide tâbi tutulmuş olduğu hakkında hasıl olabilecek zehabı bertaraf etmiştir.

11 inci madde hakkında muhtelit encümenin teklifi aynen kabul olunmuştur.

Cezaî hükümleri ihtiva eden üçüncü faslın 12, 13, 14, 15, 16 ve 17 inci maddeleri muhtelit encümenin teklifi veçhile aynen kabul olunmuştur.

18 inci maddeye memnu eşya sahibi para cezasını vermeğe razı olduğu takdirde mahkeme hükmüne hacet kalmaksızın bu cezanın alınabileceğine ve ancak bu takdirde alâkadarın mahkemeye müracaat hakkının sakit olacağına dair bir kayit ilâve edilerek yolcuların mahkemeye sevkolunmak dolayısile maruz kalabilecekleri müşkülâtı bertaraf etmek imkânı temin olunmuştur.

19, 20, 21 inci maddeler muhtelit encümenin tadili veçhile aynen kabul olunmuştur.

22 inci maddede muhtelit encümenin teklifine kaçakçılık fiillerine terettüp eden cezalarla kaçırılan malın aynen musaderesi mümkün olamıyacağından yalnız bedelinin tahsili ile iktifa edilmesi için türk ceza kanununun müruru zaman hükümlerinin cari olacağına dair bir fıkra ilâve edilmiştir.

23 üncü madde hükûmetin 22 inci maddesinin 3 numaralı bendi tayyedilerek bunun ihtiva eylediği hükümler 23 üncü maddeye naklolunmuştur. Bu maddeye 3 numaralı bent olarak asıl maddede dahil bulunan bazı hükümler tadilen ilâve edilmiştir.

Madde 24 — Hükûmetin teklifinde 23 üncü madde encümenimizce yeniden tedvin edilmiştir. Bu maddeye dercolunan hükümler şunlardır:

204

1) İhbar ve musaderelerde peşin olarak ikramiye verilmesi 61 inci maddede derpiş edilmiş ve bozulabilecek eşya ve maddeler hakkında lâyıhaya ayrıca ahkâm dercolunmuş bulunduğuna nazaran eşyanın satılması musadere kararının katileşmesine talik edilmiştir.

2) Satılığa çıkarılan eşyanın müzayede bedelinin gümrük resminin veya sif kıymetinin dununda bulunamıyacağı,

3) 1549 numaralı kanunun bu lâyiha ahkâmile tezat halinde bulunmıyan hükümlerinin ithali memnu olmıyan eşya hakkında dahi tatbik edilmesi yani bu eşyanın müessesatı hayriyeye tevzi tarzı,

Nihayet ithali memnu olan kaçak eşyanın tâbi olacağı ahkâm.

Bu suretle lâyihada eksik kalmış olan hükümler ithal edilmiş ve eyi telif edilmemiş bulunan hükümlerin telif tarzı da ıslâh edilmiştir.

25 inci madde (üzerine) kelimesi yerine (nezdinde) kelimesi ikame edilerek maddenin tatbikatta nahoş vaziyetler ihdas edebilecek hükümleri tahfif edilmiştir.

26, 27, 28, 29, 30 ve 31 inci maddeler muhtelit encümenin teklifi veçhile aynen kabul olunmuştur.

32 inci maddeye kaçakçılığı sigorta edenlerin Türkiye dahilinde şube veya acentaları varsa bunların tâbi olacakları cezaî hükümleri ihtiva etmek üzere bir fıkra ilâve edilmiştir.

34 ve 35 inci maddeler muhtelit encümenin teklifi veçhile aynen kabul olunmuştur.

36 ıncı madde, lâyıhada rüşvet cürmü mevzubahs edildiği halde irtikâp fili meskût bırakılmıştı. Gerek bu cürüme tekabül eden cezaları ve gerek kaçakçılık işlerinde vazifesini sui istimal eden memurlara verilecek cezaları ihtiva etmek üzere bu maddeye bir fıkra ilâve edilmiştir.

37 inci madde Muhtelit encümenin tadili veçhile aynen kabul olunmuş, 38 inci madde memurların işliyebilecekleri muhtelif cürmi fiilleri daha iyi bir tasnife tâbi tutmak üzere yeniden yazılmıştır.

40, 41, 42, 43, ve 44 üncü maddeler Muhtelit encümenin teklif ve tadilâtı veçhile aynen kabul olunmuştur.

45 inci madde, bu, maddenin birinci fıkrası olarak gümrük resminden muaf olarak ithali lâzım gelip te gümrüğe ibraz edilmeden ve muamelesi yapılmadan ithal olunan eşya hakkında tatbik edilecek cezaî hükümler alınmış ve maddenin teklif olunan metni 2 inci fıkra olarak yazılmıştır.

46, 47, 48, 49 ve 50 inci maddeler Muhtelit encümenin teklifi ve pek cüzî ilâvelerle kabul olunmuştur.

51 inci maddede haklarında amme hizmetlerinden müebbet memnuiyet cezası dahi hükmolunabilecek memurlar hangi suçları işliyen memurlar olacağı tasrih edilerek madde yeniden yazılmıştır.

52, 53, 54, 55, 56, ve 57 inci maddeler pek cüzî tadilâtla Muhtelit encümenin tadilâtı veçhile kabul olunmuştur.

58 inci maddede kaçakçılık fiillerinden maznun olanlardan hangilerinin tahkikat ve muhakemelerinin behemehal mevkufen icra edileceği tasrih edilmiştir.

205

Sabıkalılar ve kaçak eşya ile birlikte tutulanlar behemehal mevkufiyet hükmüne tâbi tutulmuş, diğer hallerde maznunların mevkuf veya gayrı mevkuf olarak tahkikata ve muhakemeye tâbi tutulmaları mahkeme takdirine talik edilmiştir.

59 uncu madde, Muhtelit encümenin tadili veçhile kabul olunmuştur.

60 ıncı maddede ihbar edenlere ve bilfiil tutanlara verilecek ikramiye hisseleri Hükûmetin teklifi veçhile % 30 olarak tesbit edilmiş mütebaki % 40 dan 10 u müsademelerde ölen veya sakat kalan memurların sigortasına, 15 şi peşin ikramiyeler karşılığına 15 şi de kaçak takibatında fevkalâde yararlığı gürülen memurlara tevzi edilmek ve muhbiri bulunmıyan müsaderelerde muhbir hissesinden iki sülüsün musadirlere ve mütebakisi peşin ikramiye karşılığına verilmek üzere madde yeniden yazılmıştır.

61, 62, 63 ve 64 üncü maddeler peşin ikramiyelerin tâbi olacağı ahkâmı ihtiva etmek üzere Hükûmet tarafından evvelce yapılmış ve encümenimizde tadil edilerek Umumî Heyete arzolunduğu halde bu kanunla alâkasından naşi geriye alınan lâyiha da tevhit edilerek bu kanunun icaplarına göre tadilen ilâve edilmişlerdir.

65 inci madde, (Muhtelit encümenin 61 inci maddesi) encümenimiz, teşkilâta dair olan bu maddenin derpiş eylediği teşekküller hakkında mütalea dermeyanına lüzum görmemiş, yalnız kaçakçılık cürümlerinde memurların memurin usulü muhakemesi kanununun ve 766, 1609, 1631 ve 1632 numaralı kanunların ahkâmına tâbi bulunmalarını ne maslahatın icapları ve ne de adalet mefhumile kabili telif bulmamıştır. Filhakika memur olmıyan maznunlar mevkufen ve hiç bir izne tâbi tutulmaksızın muhakeme edilirken bir çok ahvalde şeriki cürümler meyanında memurların dahi bulunması dolayısile mevkuf maznunların yukarıda zikrolunan kanunların uzun merasiminin ikmaline intizaren mevkuf kalabilmeleri tecviz edilemeyeceği gibi kaçakçılık hakkında bu kanun ile istihdaf edilen gayelerin elde edilmesi ihtimallerini dahi za'fa uğratacak ve belki de büsbütün selbedecektir.

Maamafih mevki ve vazifeleri dolayısile sultalarının masun bulunması lâzımgelen bazı yüksek memurların dahi her türlü kuyut ve şuruttan âri olarak mahkemeye sevkedilmeleri dahi münasip görülmemiş maddenin metninde görülen memurlar kayıt ve şartsız olarak mahkemeye sevkedilmekten istisna edilmişlerdir.

66, 67, 68 ve 69 uncu maddeler gene teşkilâta ait maddelerdir. Bu maddeler hakkında encümenimiz her türlü mütalea dermeyanını kendi mevzuları dahilinde görmemiş ve müzakere esnasında Müdafaai Milliye vekâletinden 68 inci madde hakkında gönderilen teklifi dahi müzakere etmiyerek Umumî heyetin takdirine bırakmayı münasip görmüştür.

70 inci madde, (Hükûmetin teklifinde 62 inci madde) bu

206

madde ihtisas mahkemeleri hâkimlerinin maaşlarına müteallikiir ve encümenimizce ifade tadilâtile kabul edilmiştir.

71, 72, 73, 74 üncü maddelerle muvakkat madde Muhtelit encümenin tadilâtı veçhile çüz'î tashihat ve ilâvelerle kabul olunmuşlardır.

Encümenimiz, yukarıdaki maruzatımızdan anlaşılacağı veçhile lâyıhanın ihtiva eylediği cezaî ve usulî ahkâm ile teşkilâta müteallik ahkâm üzerinde esaslı tadilât yapmaktan içtinap etmiş ve pek bariz eksiklikler müstesna olmak üzere bu maddelere yeni hükümler ilâve eylememiştir.

Lâyihanın müzakeresi esnasında encümenimize gelen telgırafnameleri, mevzubahs hükümlere ait olmak itibarile sadece mazbatamıza raptetmekle ıktifa ediyoruz.

20 inci maddede musarrah cürüm üzerine mürettep ceza miktarı hakkında Aksaray mebusu Süreyya Beyin itirazı hariç olmak üzere bu suretle encümenimizce tadilen tanzim edilen kanun lâyıhası Umumî heyetin tasvibine arzolunur.

Reis	M. M.	Kâtip
Gümüşane	Konya	Tokat
H. Fehmi	*K. Zaim*	*Süreyya*
Afyon K. hisar	Aksaray	Elâziz
Ali	*A. Süreyya*	*H. Tahsin*
Erzurum	İsparta	Bursa
Aziz	*Mükerrem*	*Dr. Galip*
Kırklareli	Niğde	Kayseri
Şevket	*Faik*	*A. Hilmi*

* * *

Büyük Millet Meclisi riyaseti celilesine

Balığın millî servetimiz arasındaki mevkıi malûmu devletleridir. Varlığını mahıv ve ifna eden bomba ile sayit usulünün men'i hakkında kaçakçılık kanununa maddei mahsusa ilâvesi ehemmiyetle arz ve istirham olunur efendim.

İstanbul balıkçılar cemiyeti reisi
Ahmet Muhtar

* * *

Büyük Millet Meclisi riyaseti celilesine

Gazetelerde görülen ve Meclise tevdi edildiği bildirilen kaçakçılık lâyıhasının birinci maddesinin (C) fıkrasındaki nakliyatçılığı san'at ittihaz edenlerden bilerek kaydi aranılmaz suretinde bir madde görülmüştür. Vapurlara gelen vük ve yolcu eşyasının vapur sahiplerince birer birer aranılıp muhteviyatının neden ibaret olduğunu tetkik imkânsızlığı dolayısile işbu maddedeki kayıt baki kaldığı surette vapur sahiplerinin bir kabahatleri olmadığı halde kaçakçı vaziyetinde kalacakları görüldüğünden adalete muvafık olmıyan işbu kaydın kaldırılması hürmet lerimizle istirham olunur efendim.

Türk vapurcular birliği reisi
Lûtfi

207

MUTALEALAR

HUKUKÎ MÜTALEALAR

Vekâleti Celileye takdim edilmiştir

Arapsun tüccarlarından Bekir efendi zade M. Niyazi imzalı arzuhalde:

Koçhisar nüfus memuru İsmail efendideki alacağının tahsil edilmediğinden şikâyet edilmektedir.

Keyfiyet her iki mahal C. müddei umumiliklerinden soruldu. Gelen cevapta: Müstedinin Koçhisar nüfus memuru İsmail efendide olan matlubundan dolayı Arapsun icrasına müracaat etmesi üzerine Koçhisar icrası vasıtasile tebliğ olunan ödeme emrine karşı borçlu 73 lira 50 kuruş borcunu ayda 10 lira taksitle vereceğine dair verdiği arzuhal üzerine Arapsun icra memurluğunca alacaklının muvafakati alınarak öylece taksite raptedildiği Koçhisar icrasına iş'ar kılınmış ve ahiren borçlu taksitleri vermediği gibi maaşına da hazinece haciz konulduğu bildirilmiştir.

Borçlunun taksit talebinin, haczedilen mal satılığa çıkarıldıktan sonra kabul edilebileceği icra kanununun 102 inci maddesi muktazasından olup ondan evvel vuku bulan taksit talebinin kabulü ancak alacaklının muvafakatile mümkün olabilecektir. Hadisede borcun taksite raptı hacze tevessülden evvel olmuş ise de alacaklı bizzat buna muvafakat etmiştir. Burada taksitlerin hiç veya zamanında ödenmemesi halinde icra dairesinin re'sen tatbik ve devam edeceği bir muamele yoktur. Bu itibarla taksit teklifi ve bu baptaki muvafakat üzerine icra dairesinin muhaberede devamı ve muamele tesisi lüzumsuz ve usulsüz sayılmak lâzım gelir. Bu cihetin tayini muameleyi mucip olup olmadığının takdiri zımnında evrakın ceza işleri müdiriyetine tevdii tasviplerine arzolunur efendim Hz. 6/12/931

* * *

Vekâleti Celileye takdim edilmiştir

Hüseyin imzasile gelen bir arzuhalde Celâl beye olan 700 lira borcundan alacaklı tarafından vaki talep üzerine Ödemiş hâkimliğince kablelhüküm hukuk usulu muhakemeleri kanununun 101 ve 103

208

üncü maddelerindeki şerait tahakkuk etmeden tarlasına tedbiri ihtiyatî haciz konulduğu şikâyet edilmesi üzerine keyfiyet mahallî müddei umumiliğinden sorulmuştu.

Gelen cevapta: Celâl beyin ücreti vekâletinden müstedi zimmetinde 700 lira alacağına dair açtığı dava hakkında sebkeden talebi üzerine Ödemiş hâkimliğince borçluya ait tarla hakkında muhakeme neticesine kadar bir muamele yapılmaması hakkında karar verilerek tapuya iş'ar kılındığı bildirilmiştir.

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun tedbiri ihtiyatiye dair olan 101, ve 103 üncü maddelerindeki şeraite nazaran ihtiyatî tedbir münazaalı olan bir malın muhafazası gibi ahvalde mevzuu bahs olabilip iddia olunan bir alacağın temini istifası için müracaat olunacak yol ve tedbir ise ihtiyatî haciz usulü olabilir.

Hadisede ise ihtiyatî haciz hakkında icra ve iflâs kanununun tasrih ettiği esbaptan hiç birinin mevcudiyeti tesbit edilmiş değildir. Binaenaleyh yolsuz olan işbu muamelenin hâkim hakkında tayini muameleyi mucip olup olmadığının takdiri zımnında evrakın ceza işleri müdürlüğüne tevdii menutu rey'i samileridir efendim.

30/5/931

* * *

Vekâleti Celileye takdim edilmiştir

İstanbul Cümhuriyet müddei umumiliğinden 16/2/931 tarih ve 485 numaralı tahriratta İstanbulda Şefik beye borçlu Kırklarelinde Komiser Cevat efendinin maaşından tevkifat icrasile irsaline dair Fatih sulh icrasından verilen kararın 30/1/930 tarihinde Kırklareli icrasına bildirildiği ve tekit te edildiği halde mumaileyhin maaşından tevkifat ve irsalât vuku bulmadığı bildirilmesi üzerine keyfiyet mahalli müddei umumiliğinden sorulmuştur.

Gelen cevapta mumaileyh komiser Cevat efendinin maaşı rubunun haczine dair Fatih sulh icrasından 30/1/930 tarihli tahriratile Kırklareli icra memurluğuna bildirilmiş olduğu ve mezkûr tahriratta borç mikdarının yazılmamasından dolayı 20/2/930 tarihinde Fatih sulh icrasından sorularak borç mikdarının 38 lira 68 kuruş olduğuna dair 15/2/930 tarihinde cevap alındığı ve defterdarlığa borçlunun maaşından tevkifat icrası için müzekkere yazıldığı ve bu esnada borçlu, maaşı üzerine konulan hacizden haberdar olarak evvelce beyana davet edilmediği yolunda itirazda bulunduğu ve itiraznamesinin tetkiki için mahalli icrasına gönderildiği ve ayni zamanda cevap vuruduna kadar borçlunun maaşının tevkif edilme-

109

mesine dair bir karar verilerek işbu kararın defterdarlığa yazıldığı bildirilmiştir.

1 — İstanbul icrasınca haciz hakkında yazılan istinabenin hacze takaddüm eden ödeme emri itiraz müddeti geçtikten veya itiraz ref edildikten sonra yazıldığı derpiş edilmeyerek borçlunun beyana davet edilmediğinden bahisle vukubulan müracaatı üzerine tevkifatın tatil ettirilmesi.

a - İşbu müracaatın itiraz mahiyetinde olmayıp ancak şikâyetten ibaret olacağına ve şikâyet ise icra ve iflâs kanununun maddei mahsusası mucibince icrayı durdurmıyacağına,

b - Beyana ademi davet borçlu tarafından bir şikâyet sebebi de teşkil edemiyeceğine,

c - İcrayı durdurmağa, hadisede rubu maaş haczine karar veren İstanbul icrası salâhiyettar ve kırklareli icrasının işi ancak hacze dair olan iş'arı defterdarlığa bildirmekten ibaret olmasına göre yolsuzdur.

Keyfiyetin tayini muameleyi mucip olup olmadığının takdiri zımnında evrakın ceza işleri müdür lüğüne tevdii menutu reyi samileridir efendim hazretleri.

* * *

Kastamonu C. Müddei umumiliğine tebliğ edilmiştir.

11-3-931 tarih ve 141 numaralı tahrirata cevap:

Asıl veya musaddak suretlerinin emin bir surette hıfzı iktiza eden vasiyetnamelerin sureti muhafazası hakkında ahkâmı mahsusa vaz edilmemiş olduğu gibi sulh mahkemelerinde bunların hıfzı da her taraf için mümkün olamayacağına ve noterler ayni salâhiyeti haiz olmakla beraber tanzim edecekleri vasiyetnameleri hıfzedecek teşkilâta malik bulunmalarına nazaran vasiyetnamelerin noterlere tanzim ettirilmesi hal ve maslahata muvafık olacağı ve taraflara birer nüshası verilecek olan miras mukavelelerinin vasiyetnameler gibi asıl veya suretlerinin hıfzı kanunen mecburî olmadığı mütaleaten beyan olunur.

26 - 3 - 931

210

GAYRİ RESMÎ KISIM

Haksız fiillerden doğan Vecibeler

§ 46 - Haksız fiil [1]

I. Haksız fiiller iki guruba ayrılırlar :

1. Bir mukaveleden veyahut failin bir diğer tarafa karşı bulunduğu başka bir hukukî münasebetten (meselâ vesayetten yahut vekâleti olmadan başkası hesabına yapılan tasarruftan, yahut akrabalıktan) doğan mükellefiyetlerin ademi ifası suretinde olan haksız fiiller. Bu kabil fiillere «nisbî haksız fiiller» denir. Çünkü fail diğer tarafa hususî mükellefiyetler tahmil eden bir hukukî münasebet halinde bulunmasaydı bu fiil haksız olmayacaktı. Akde muhalefet tabirile ifade edilebilen böyle bir nisbî haksız fiilden esas mükellefiyet yerine kaim bir tazminat mükellefiyeti, (96 ve sonraki maddeler) ve icabı hale göre de rücu, feshi ihbar ve saire tarikile borç münasebetini ref' salâhiyeti tevellüt eder.

2. 41 inci ve müteakıp maddeler mefhumunca haksız fiiller (umumî hukuktaki tabirile cürümler «Delikte») bunlar fail ile mutazarrır arasında zaten mevcut bir hukukî münasebete müstenit olmayıp belki aralarında bir tazminat mükellefiyeti şeklinde bir borç münasebeti tesis eden umumî bir mükellefiyet kanununun ihlâlinden ibarettirler (ki mutlak haksız fiiller denilen fiillerdir). Haksız bir fiilden tazminat alacağından başka tecavüzün bertaraf edilmesi yahut tecavüzün terki hakkında bir iddia da doğabilir.

Kanunen haksız fiil esas itibarile başkasının hukukî muhitine müsbet bir fiil ile vukubulan tecavüz suretinde olmakla beraber bir kimsenin kanun icabı eşhas veya eşya üzerine nazaret icra etmekle yahut bazı tehlikeleri bertaraf etmek için faaliyette bulunmakla mükellef olduğu

[1] Bir kısmı tercümesi ceridenin «77» numaralı nüshasında intişar eden (Fontur) «Von Thur» un borçlar kanunu şerhinin mühim fasıllarından.

hallerde bir terki fiil suretile de olabilir. Federal mahkemesince müteaddit def'alar karargir olduğu veçhile bir kimse (meşru bir fiil ile) başka birine mahsûs tarzda bir zarar tehlikesini mucip olacak bir vaziyet ihdas ettiği takdirde böyle bir mükellefiyet mevcuttur. Bu suretle meselâ gayri menkulü üzerinden umumun gelip geçmesine müsaade eden bir kimse için bunun selâmetini (meselâ evinin merdivenlerini tenvir suretile) temin noktasından kanunî bir mükellefiyet tevellüt eder, Tehlikeli şeylere meselâ silâh veya zehre zilyet olan bir kimse bu zilyetliğile manevî tedbirler almak mükellefiyetindedir.

41 inci maddeye tevfikan haksız fiillerden tazminat mükellefiyeti tevellüt etmek için şu şartlar lâzımdır: Diğer bir kimseye gayri meşru ve kusurlu olarak (yani kast veya teseyyüp ile) iras edilmiş bir zarar. Vecibeler kanunu umumî hukuk ile Fransız ve Alman kanunu medenileri gibi kusur prensibi (Kulpaprinzip) üzerine müessestir ve yalnız muayyen bazı istisnaî hallerde sebebiyet prensibi mefhumunca kusursuz olarak vukua getirilen bir zararda tazminat mükellefiyetini kabul etmiştir. 41 inci ve sonraki maddelerde tanzim edilmiş olan bir takım tazminat mükellefiyetleri halleri hakkında 41 inci maddeden anlaşılan haksız fiil hakkındaki tarife tevafuk etmemektedir: 52 inci madde 2 inci fıkrasındaki tazminatı mucip olan meşru bir fiildir. 54 ve 58 inci maddeler kusuru şart kılmamaktadır. Bu vak'alara (Tatbestände-faits) haksız fiiller gibi aynı hukukî neticeleri haiz olduklarından şibih cürüm denebilir. Kanunun 41 inci ve sonraki maddeler mefhumunca haksız bir fiil olmadığı halde başka hükümlerle tazminat mükellefiyetine tâbi kıldığı diğer vak'alar da şibih cürümlerden sayılabilir.

II. 41 inci maddede tarif edilmemiş olan haksızlık kanunun bir hükmüne muhalefetten ibarettir. bir fiil kanunen menedilmiş olmadığı takdirde faili ondan tevellüt edecek zararı tazmin ile mükellef tutulamaz. 41 inci madde 1 inci fıkrası hukukî nizamın bütün prensiplerile doldurulabilen açık kaide diyebileceğimiz umumî bir kaidedir. Medenî, cezaî yahut idarî (bilhassa zabıtavî kavaidi hukukiyenin ihlâli haksızdır.

1. Haksızlık ekseriya sırf bir hukukî kaideye muhalefetten değil, başkasının enfüsî bir hakkının ihlâlinden de ibaret olabilir. İhlâlin mevzuu olmak üzere ilk safta hak sahibine her hukukdaş tarafından riayet edilmesi lâzım gelen hukukî bir kudret bahşeden mutlak haklar gelir. Bu itibarla mülkiyet şey'in imhası veya şey'e zarar irası suretile ihlâl edilebilir. Diğer aynî haklar (meselâ intifa hakkı, irtifak hakkı, rehin hakkı) ve keza zilyetlik de böyledir. Gayri maddî mallar üzerindeki (telif ve ihtira hakları, isim ve ticarî unvan) haklar bir kimse tarafından ancak bu hakların hamiline ait olan bir muamelenin icrası halinde ihlâl edilmiş olur.

Bilhassa alacakları ihtiva eden nisbî haklar ancak muayyen bir kimseye, borçluya karşı mevcut olabilir ve bundan dolayı kaide ancak bu şahıslar tarafından vecibevî mükellefiyetin ademi ifasile ihlâl olunabilir. Fakat bir alacağın ifa olunmaması 41 inci madde mefhumunca haksız bir fiil değildir. Belki akde muhalefet olmak üzere 96 ıncı ve sonraki maddelerde tanzim edilmiştir. Bir üçüncü şahıs borçluyu bu mükellefiyetini ifadan menetse bilhassa borçlanmış olan şeyi tahrip veya ona bir zarar iras etse ancak borçluya karşı bir haksızlık yapmış olur. Çünkü onun hukukî muhitine tecavüz etmiştir. Alacaklıya karşı bir haksızlık yapmış değildir. Çünkü bunun alacağı üçüncü şahsa karşı bir mükellefiyet tesis etmemiştir. Binaenaleyh alacaklı ancak 96 ve sonraki maddelere tevfikan borçluya müracaat edebilir, yoksa 41 inci madde mucibince üçüncü şahsı mes'ul tutamaz, yalnız alacaklı meselâ müstecir sıfatile borçlunun bir şeyine zilyet bulunduğu takdirde bu şey'e zarar iras eden üçüncü şahıstan alacaklı sıfatile değil de zilyet sıfatile 41 inci madde mucibince tazminat isteyebilir, keza başkasının bir alacağı üzerinde tasarruf etmek suretile üçüncü bir şahıs alacaklının hukukunu ihlâl edemez. Çünkü böyle bir tasarruf hüküm ifade etmez ve alacaklının hukuku bundan haleldar olmaz. Meselâ bir kimse (kendisini alacaklı gibi göstererek yahut sahte bir salâhiyetname ibraz ederek) borçludan tahsilâtta bulunsa borçlu hüsnü niyetine rağmen borcundan kurtulmuş olmaz. Yalnız istisnaî surette bir üçüncü şahıs bir alacak üzerinde, madde 165, yahut bir kıymetli evrak üzerinde haklı olmadığı bir tasarrufu icra suretile alacaklının hakkını itlâf edebilir. Böyle bir halde alacaklı için akde muhalefete müstenit bir iddia dermeyan edilemediği takdirde 41 inci maddeden mütevellit bir tazminat iddiası kabul etmek lâzım gelir. Borçlu kendi mükellefiyetini ihlâl ile taahhüt ettiği edayı üçüncü bir şahsa yaptığı takdirde gene alacak hakkının nisbî mahiyeti neticesi olarak bundan alacaklı için ancak borçluya karşı bir iddia tevellüt edip üçüncü şahsa karşı bir iddia tevellüt etmez. Bayiin sattığı şeyi daha fazla semen teklif eden üçüncü şahsa temlik etmesi yahut hizmetle mükellef olan kimsenin hizmet mukavelesine muhalif olarak evvelkinin rakibi olan kimsenin hizmetine girmesi halinde olduğu gibi. Bu hallerde üçüncü şahıs şey'i veya hizmeti kabul ettiğinden dolayı müşteriye yahut kendisine hizmet taahhüt olunan kimseye karşı hatta bunlar şeyin veya hizmetin daha evvelce taahhüt edilmiş olduğunu bilseler bile bir hukuku ihlâl etmiş değildir, Üçüncü şahıs borçlunun evvelki alacaklısile anlaşmasını borçluya terk edebilir. Yalnız kasden ızrar halinde hususî ahval icabınca 41 inci madde 2 inci fıkrası mucibince üçüncü şahsa karşı bir tazminat mükellefiyeti tevlit eden ahlâk ve adabı umumiyeye bir muhalefet kabul olunabilir.

- Mabaadi var -

Tercüme eden
S. Ş.

213

Türk Temyiz Mahkemesi Kararları

Hizmet akti — Beyyine

Mahkemesi: İstanbul birinci ticaret dairesi

Kararın tarihi: 15 - 6 -931 No. 367

T. müddei Salâhattin Kadri bey.

Müddeaaleyh: Mehmet Murat bey. Damatyan ve İstimatyadi Ef ler.

Dava: Müddeaaleyhlerin tesis ettikleri kollektif şirketinde ifa eylediği 14 ay hizmetinin ecri mislinden gayri ez istifa alacağı olan 2575 liranın tahsilini talepten ibarettir.

Kararın hulâsası: Müddeaaleyhlerin tesis eyledikleri şirkette müddeinin yüz lira aylıkla 1 mart 926 tarihinden 1 nisan 927 tarihine kadar hizmet eylediği sabit görüldüğünden alacağı olan 1300 liradan 225 lira makbuzatı bittenzil mütebaki 1075 liranın müddeaaleyhlerden müteselsilen bittahsil müddeiye itasına dair verilen hüküm indettemyiz: İstima edilen şahitlerden hiç birisi müddeinin iddiası veçhile 100 lira üzerine akte ve 14 ay çalıştığına şehadet etmemişlerken dava şehadetle sabit olduğundan bahsile yazılı olduğu veçhile karar verilmesinden naşi bozulmakla yeniden yapılan muhakeme neticesinde: Bidayeti davada şahitlerin şahadatından tahassül eden kanaata binaen hükmedilmiş olmasına ve bu da takdire tâbi bulunmasına ve maahaza şahitlerin şahadatında sarahat mevcut olduğu beyanile hükmü sabıkta ısrar edilmiştir.

Duruşma suretile temyiz edenler: Damatyan Ef. ve Mehmet Murat B.

Temyiz kararı

Duruşma için tayin olunan 17 - 2 - 932 tarihine müsadif çarşamba günü vakti muayyeninde mümeyyezünaleyh Salâhattin Kadri bey bil-

vurut mümeyyizler Damatyan ve Mehmet Murat efendilere tebligatı kanuniye yapıldığı halde gelmediklerinden gıyaplarında hukuk heyeti umumiyesince mumaileyh Salâhattin Kadri beyin izahatı şifahiyesi istima edildikten ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Müstenit olduğu esbabı mucibeye ve şehadata nazaran hükmü ahir usulü kanuna uygun olup temyizen dermeyan olunan bilcümle itirazat varit olmadığından reddile hükmü mezkûrun tasdikına ve aşağıda yazılı temyiz harcının temyiz edenlerden alınmasına 17 - 2 - 932 tarihinde ekseriyetle karar verilerek usulen tefhim kılındı.

Türk Temyiz Mahkemesi Hukuku Heyeti Umumiyesi — Esas No: 14 Karar No: 3

* * *

Men'i müdahale – İsbat kaziyesi

Mahkemesi: Ankara asliye birinci hukuk dairesi.

Kararın tarihi: 10-10-931 No. 931/1481

T. Müddei: Ali, Mehmet ve Ahmet efendiler ve Fatma H.

Müddeaaleyh: Bekir ağa.

Dava: Dedelerinden mevrus hudut ve mevkii malûm haneyi 10 sene evvel aralarında taksim edip ahiren kadastroca da tesbit edilerek senet verilmek üzere iken müddeaaleyh tarafından hisselerinden bir kısmına vaki müdahalenin men'ini talepten ibarettir.

Kararın hulâsası: Müddeabih mahallin müddeilere ait hisse olduğu keşfen sabit olduğundan müddeaaleyhin vaki müdahalesinin men'ine dair verilen hüküm indettemyiz iki taraf murislerinden kalan emvali gayri menkulenin vaktile aralarında birrıza taksim edilmiş olduğunun huzuru mahkemede ikrar ve itiraf edip ancak münazaalı kısmın hini taksimde kendilerine kaldığını iddia etmelerine göre münazaalı kısmın ne miktardan ibaret olduğu tesbit edildikten sonra bu kısmın hini taksimde hangi tarafa bırakılmış olduğunun isbatı için tarafeynden delil istenilerek şahit ikame edilmediği veyahut şahadet kâfi görülemediği takdirde yemin ile halli mes'ele edilmesi iktiza ederken hadisede şahit istimaına

715

mesağ olmadığından bahisle yukarıda yazılı olduğu veçhile karar verilmesinden naşi bozulmakla yeniden cari muhakeme neticesinde kesbi kat'iyet etmiş olan kadastro pilânı ve keşif veçhile müddeabih mahal 4 metre 20 santimetro olup müddeilere aidiyeti anlaşılmış ve müddeaaleyhin mezkûr pilânın hilâfını isbat hususunda istima ettirdiği şahitler ademi malûmat beyan etmiş olmalarına binaen nakız varit olmadığı beyanile eski hükümde ısrar edilmiştir.

Temyiz eden: Bekir ağa.

Temyiz lâyıhasında: Nakız kararı vacibûl ittiba iken ısrar edilmesi muhalifi kanun olduğu beyaniyle nakzı talebinden ibarettir.

Temyiz kararı

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkık: Müddeti içinde temyiz olunan son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Müstenit olduğu esbabı mucibeye nazaran ısraren verilen hüküm usulü kanuna uygun olup temyizen serdedilen bilcümle itirazlar varit olmadığından reddile hükmü mezkûrun tasdikına ve aşağida yazılı temyiz harcının temyiz eden taraftan alınmasına 24-2-932 tarihinde müttefikan karar verildi.

Türk Temyiz Mahkemesi	Esas No: 6
Hukuk Heyeti Umumiyesi	Karar No: 6

* * *

Men'i muaraza

Mahkemesi: İzmir S. H.

Kararın tarihi: 30-11-931

Taraflar: Müddei İzmir esnaf ve ahali bankası

Müddeaaleyh İzmir belediyesi

Dava hulâsası: Belediyenin haksız ve kanunsuz olarak istediği 82 lira 86 kuruştan dolayı vaki müdahalesinin men'i istenmiştir.

Karar hulâsası: İtfaiye vesaitini ihmal eden belediyeler hududu dahilinde icrayı muamele eden sigorta kumpanyalarından itfaiye vesaitinin idamesi masrafına iştirak edecekleri ve bu iştirakin temini için kumpanyalarda mukavele akdine belediyenin salâhiyettar bulunduğu ve mukavele akdine razı olmayan kumpanyalardan sermayeleri nisbetinde bir hissei iştirak istifa olunacağı belediye kanununun 114 üncü maddesinde sarahaten münderiç olduğu halde müddei bankadan tahsil ettikleri primler üzerinden 82 lira 86 kuruş resim talep edildiği tarafeynin beyanatından anlaşılmış ve prim üzerinden resim tarhı mezkûr 114 üncü maddeye muhalif bulunmuş olduğundan bu suretle tarh ve istifasına kıyam edilen resimden dolayı belediyenin vaki muarazasının men'ine dair verilen hükün indettemyiz: Şekli davaya göre belediye kanununun tatbikından mütevellit işbu davanın rüyetine mahkeme vazifedar değilken bu cihet düşünülmeksizin devamı muhakeme ile yazılı olduğu üzere karar verilmesi kanuna muhalif olduğundan bozulmakla yeniden yapılan muhakeme neticesinde: Dava belediye kanununun tatbikatından mütevellit olmayıp kanun haricinde başkasına vecibe tahmilinden mütevellit men'i muaraza davası olmasına ve mahiyeti dava itibarile mehâkimi umumiyenin vazifesi dahilinde bulunmasına mebni eski hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyiz eden: Belediye

Temyiz kararı

Hukuk heyeti umumiyesinde bittetkik: Son hükmün ısrarı mutazammın olduğu ve müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Davanın şekil ve mahiyetine göre rüyeti mahkemenin vazifesi haricinde olmakla bozma kararı varit olup uymak lâzım iken ısrar edilmesi kanuna muhalif olduğundan son hükmün dahi bozulmasına ve aşağıda vazılı temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 24-2-932 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Türk Temyiz Mahkemesi	**Esas No : 15**
Hukuk Heyeti Umumiyesi	**Karar No : 10**

717

TASHIH

113 üncü nüshanın gayri resmî kısmında münderiç [Almanyada vesayet ve velâyet ve terekât mahkemesi ve merbutu olan daireler] serlâvhalı almancadan mütercem makalenin bazı kelimelerinde esnayı tertipte vuku bulan sehv ve hatalar berveçhi zir tashih olunur:

Sahife	Satır	Yanlış	Doğrusu
23	4	(Serlâvha) vermundschaft	vormundschaft
23	10	chekind	cheskind
24	22	mahcurlara	mahcurun
25	5	vaziyetini	vaziyeti
25	10	mesahası	kassamesi
25	15	mezuniyetini	mezuniyeti
25	20	için mesainin	sırasında tarafeyn münasebatının
27	2	demnerfugung	demverfugung
27	19	nazırın	nazıra
29	2	erlelaren	erklelaren
29	4	mahkemesinin	mahkemesine
29	9	(Lakalricter)	(Lokalrichter)

* * *

Kânunu sani 932 tarih ve 114 sayılı Adliye Ceridesinin 1011 inci sahifesinde (Cezaî mütalâalar) başlığı altında münderiç olup Hukuk İşleri Müdürlüğüne yazılmış bulunan mütalâanın birinci fıkrası noksan olarak dercedilmiş olduğundan işbu fıkranın aslında olduğu gibi (Ceza muhakemeleri usulü kanununun istinabeye müteallik hükümleri 63 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında, 178, 216 ıncı maddelerinde 226 ıncı maddenin ikinci fıkrasında, 282 inci maddesinde ve 337 inci maddenin birinci fıkrasında yazılıdır.) suretinde tashih olunur.

218

ların muhassalası yani tahakkuk eden hukukun da bizzat bir tahavvülü daimî içinde bulunması kolaylıkla anlaşılabilir. Bu mantıkî neticenin hakikaten mutabık olduğu her yerde ve daima görülüyor. Fransa için, on sekizinci asırdan daha geriye gitmeden, Fransız ihtilâli ideal olarak ferdin haklarının hâkim olmasını kendisine düstur ittihaz etti ve ferdin grupa galebesini tahakkuk ettirdi. Fransız ihtilâli kudret ve hâkimiyeti mutlakaya karşı bir aksülâmel olduğundan başka suretle de olamazdı. Eski rejim hukuku beşeri ekseriya ve pek fazla bir tarzda tanımamazlığa gelmişti. Bu haklar kendilerini devletin haklarına faik olarak tanıttılar. On dokuzuncu asrın mevzuatı kanuniyesi fertcilik istikametinde inkişaf etti. Ferdî grubun lehine olarak en az derecede tazyik etmek meselenin en iyi sureti halli olarak talâkki edildi. Bir miktar tayini meselesi mevzubahs olduğuna göre, ictimaî nizamda ferdî hürriyetlerin mecmuunun galip gelmesi lâzım geldiği düşünüldü.

Lâkin on dokuzuncu asrın nihayetine doğru muhalif istikamette bir hareket teressüm etmeğe başladı, ve bizim de hazır bulunduğumuz yirminci asrın başlangıcında bu haraket daha şiddetle kendini gösteriyor. Gittikçe adedi çoğalan bazı fikirler için, ferdî hürriyet ictimaî grubun menfaatine tâbi olmak lâzım gibi görünüyor. Her ne nam ile süslenirse süslensin, müşterek faaliyet, tesanüt, devletcilik, sosyalizim fikirleri galip geliyor gibi görünüyor. Kendisine teveccüh edilen ideal, ictimaî zaruretlere hâkim olması, grupların haklarının faik olmasının tanınmasıdır. Geçirdiğimiz gibi büyük buhranların bu ideali takviye etmesi muhtemeldir. Bu kolayca tasavvur edilir, çünkü devletler ve ictimaî gruplar hayatî uzuvlarında, mevcudiyetlerinde tehdit edilmiş olduklarını hissetmişlerdir, çünkü onlar zihayat uzviyete ait bulunan kendini müdafaa etmek ve binnetice fertlerin serbest faaliyetlerini tahdit ederek ferdî enerjileri kendilerine tâbi kılmak zaruret ve ihtiyacını duydular.

Fertcilik idealinin zavahiri itibarile bir bozgunluğa benzeyen ve on dokuzuncu asrın nihayetinden itibaren ilerisini gören müşahitler tarafından derpiş edilmiş bulunan bir rucatına şahit oluyoruz gibi görünüyor.

Bu tahavvülâtın tarihini yazmak vaz'ı kavanin ilminin vazifesi ve sahası dahilindedir. Bunun rolü mütehavvil fasılalarla yekdiğerini takip eden bu iki mütenavip cereyanın mevcudiyetini tesbit etmek, bu mütehalif temayüllerin vardığı neticeleri kaydeylemek ve binnetice ne kadar yol katedilmiş olduğunu göstermektir. Hatta ihtimal ilim çok uzak olmayan bir istikbalde hangi yoldan geçileceğini istidlâl ettirebilir. Bitirmek için, ideal hukukun tahavvüllerinin tatbiki sırf nazarî bir iş olmadığı, amelî bir menfaati de haiz bulunduğunu misallerle göstermek kalıyor; zira, zaman ile hukukî sahada hasıl olan değişiklikler ekseriya ideal hukukun yeni bir istikamet almasile izah edilir ve binaenaleyh bu değişiklikler onun tahavvülâtının bir in'ikâsıdır.

714

Bu misallerden birincisi esaret müessesesine taallûk eder. Kurunu kadime milletlerinde bütün insanlar medenî kanun huzurunda müsavi değildiler. Bazıları hür, diğer bazıları esir idiler. Esir olanlar bir efendinin hâkimiyeti altında idiler. Bunlara hukuki şahsiyet ve hiç bir hak tanınmıyordu. Pek eski zamanlardanberi kabul ve kanunlar tarafından tasdik edilmiş bulunan bu ictimaî müsavatsızlığa itiraz etmeği aslâ kimse düşünmedi. Bununla beraber yavaş yavaş bütün insanların müsavi olması lâzım geleceği fikri ortaya çıkıyor, çünkü insanlar doğuştan hürdürler, Filesoflar, mütefekkirler hukukculara takaddüm ederek esirin ağır taliine itiraz ediyorlar. Roma kanunu bu yeni fıkirlerden müteessir oluyor. Hukuk esirin mukadderatı ile meşgul oluyor, esaret şeraitinin daha mülâyim bir surette tanzimine temayül ediyor. Fakat ıslâh etmekle beraber esirin hür insana tamamen temsil edildiğini ilân etmiyor. Şu halde hakların müsavi olmasına doğru bir temayül var. Şeraitin müsavi olması bir idealdir, fakat henüz tahakkuk etmemiştir. İnkişafın bu safhasında bir Romalı hukukşinas, her ne kadar umumî surette kabul edilmiş ise de, esaret müessesesinin tabiata mugayir olduğunu yazdı. Mevzu hukukun kabul ettiği müessese, olması lâzım geldiği tasavvur edilen hukuka, daha iyi hukuk hakkındaki fikre, bir kelime ile ideal hukuka mugayir görünüyordu. Bilâhare, insaniyet fikirleri tarakki ederek son devrin milletleri hiç olmazsa avrupada esareti ilga ettiler. Avrupa haricindeki müstemlikelerinde esaret yalnız siyah ırk insanları için devam ediyordu. Monteskiyonun aralarında bulunduğu âli fikir ashabı bu ize, eski barbarlık devrinin bu bakiyesine karşı protesto ve esareti hukuku tabiiyeye muhalif olduğu için mahkûm ediyorlardı. [1] Hali hazırdaki vazıı kanunlar siyahların da esaretini ilga eylemekle işe nihayet verdiler. Esaretin ilgasının Amerika müttahit hükûmetleri memleketinde bir dahilî harp tahrik ettiği malûmdur. Lâkin nihaî olarak insanların müsavatını ilân eden ideal hukuk galip geldi. Burada mevzu hukuk ile ideal hukuk arasındaki ihtilâf beşerin hürriyeti ve fertciliğin zaferile hitam bulmuştur.

İşte hukuku düvelden alınmış ikinci bir misal. Yukarıda hukuku düvel hakkında malûmat verirken devletler arasında vatandaşları aynı devlet dahilinde birleştiren medenî cemiyete müşabih bir cemiyetin teessüs etmediğini izah ettik; muhtelif devletlerin binnetice her biri için mecburiürriaye hattı hareket kaideleri ısdar etmek salâhiyetini haiz âli bir makam ve aralarında zuhur edebilen her nevi ihtilâfları hallü fasletmek için tanzim edilen beynelmilel bir adalet müessesesi ve kararlarına itaat ettirmek için cemiyetin emrine verilmiş beynelmilel bir kuvvet tanımadıklarını söyledik. Müşterek hayat için zarurî olan hukukî uzuvların bu fıkdanı beynelmilel hukuk için bir küçüklük (infériorité) sebebi idi;

---

[1] Monteskiyo, ruhu kavanin XV. fasıl 2, 3, 5.

bu sebep şimdi kaybolmak üzeredir. Bilhassa Fransada on yedinci ve on sekizinci asırlardanberi taraftarlar bulan eski bir fikir yavaş yavaş ilerledi, Muhtelif milletleri müşterek hukukî rabıtalarla birleştiren nev'i beşere ait bir cemiyet hakkında gittikçe tavazzuh eden bir noktai nazar hasıl oldu. Bazıları tarafından kabul edilen ve ekseriyetin gayri kabili tahakkuk gördüğü için reddeylediği bu talâkki kendisine doğru büyük bir arzu ile gidilen fakat asla elde edilemiyen bir ideal gibi görünüyordu. Lâkin içinden çıkdığımız milletler arasındaki büyük karışıklık, 1914 harbinin medeniyetin nimetlerini maruz bıraktığı tehlikeler hodgâmane gayeler takip eden bir devletin diğer devletler camiasının menfaatine karşı artık ısyan edemiyeceği yeni bir rejim zaruretini her vakıtkinden fazla tacil eyledi. Versay muahedesinin başında ve bu muahedeye başlık hizmetini görecek bir surette cemiyeti akvamın nüfus tezkeresi mahiyetinde olan misak yazıldı. (28 haziran 1919 tarihli muahedenin 1- 26 ıncı maddelerine müracaat) cemiyetin hayat uzuvları, idare uzvu müzakere uzvu ihdas olundu. Cemiyet derhal faaliyete başladı. Başlangıç misakına tevfikan cemiyet hayatiyetini isbat ve esaslı teşkilât ile faaliyet tarzlarını inkişaf ettirdi. mesaisinin resmi küşadı 15 şubat 1922 tarihinde yapılan beynelmilel daimî divanı adalet bunlardan bir misaldir. Cenevrede (1924) senesi eylülünde cemiyetin beşinci heyeti umumiyesi açılmıştır. Burada, mevcut bulunan 47 devletin mümessillerinin ittifakı ârasile mecburî hüküm tarikile beynelmilel ihtilâfatın sulhen tanzimine ve mütecaviz talâkki edilen ve itaat etmeyen devletle tatbik edilebilecek iktisadî, malî askerî her nevi müeyyideler üzerine daha az esaslı olmayan kararlar ittihaz edilmiştir. Gözlerimiz önünde, binnetice, mukavemet ve tenkitlere rağmen bütün dünyaya şamil beynelmilel muslihane hayatı temine milletler arasında hukukun hükümranlığını vücuda getirmeğe namzet hukukî bir sistem, bir uzuv taslak halinde kendini gösteriyor. Böylece dünün hayali yarının hakikati oluyor. Bir ideal hukuk talâkkisi bir mevzuu hukuk mahsulü haline inkilâp etmiştir. Burada toplanma, tesanüt fikri millî fertciliğe galebe çalacaktır. Bir millet cemiyete girmek ve bu cemiyeti teşkil eden misakı imza etmekle bütün medenî beşeriyetten müteşekkil cemiyetin âli menfaati namına kendi mutlak hürriyetini tahdit ediyor.

Mündericat

	Sahife No.
Mütercimin mukaddimesi	1
Birinci kısım — Hukuk	3
Birinci bap — Hukuk mefhumu	4
İkinci bap — Hukukun sahası	8
3 üncü bap — Hukuk kaideleri fikri insana nereden geldi?	12
Dördüncü bap — Hukukun menbaları	21
Beşinci bap — Hukukun müeyyidesi	27
İkinci kısım — Hukuk İlmi	32
3 üncü kısım — Hukuhu mevzua	38
Birinci bap — Hukuku hususiye	38
Birinci fasıl — Hukuku medeniye	39
İkinci fasıl — Hukuk usulü muhakemeleri	43
3 üncü fasıl — Ticarî hukuk	45
Dördüncü fasıl — Beynelminel hukuku hususiye	48
İkinci bap — Hukuku amme	51
Birinci fasıl — Hukuku esasiye	51
İkinci fasıl — Hukuku idare	55
3 üncü fasıl — Hukuku ceza	43
Dördüncü fasıl — Beynelminel hukuku amme	46
Dördüncü kısım — Fransız hukukunun menabii	48
Birinci fasıl — Vazı kanunun müdahalesi	52
İkinci fasıl — Tefsir ve muhtelif şekilleri	55
3 üacü fasıl — Adlî tefsir	63
Dördüncü fasıl — Tefsirin muhtelif şekilleri hakkında hüküm	67
Beşinci kısım — Hukukun mazide tetkiki	69
Altıncı kısım — Hukukun tekemülü için hukuk ilmi	74
Birinci fasıl — Tecrübelerin dersleri	75
İkinci fasıl — İdeal hukuk	77

hepsi son tahkikatın açılması kararında zikredilmiş olduğu veçhile hüküm fıkrasında yazılmalıdır. Memnu fiillerin hepsi de ekseriya vaki olduğu üzere birbirinden müstakil ve her biri diğerinden sarih bir tarzda kabili temyiz ise her bir fiil hüküm fıkrasında bariz bir tarzda zikredilmelidir; Bilfarz «maznun müteaddit hırsızlıktan dolayı.» diye yazmak yanlış olmazsa da münasip te olmaz. «Maznun 3 Şubat 1930 günü son tahkikatın açılması kararında müstakil üç fiil ile (A) nın henüz mahsulâtı biçilip kaldırılmamış olan tarla, bağ, ve bahçe ve bostanlardan takriben cem'an bir lira kıymetinde hububatı sahibinin izni olmaksızın bulunduğu yerden intifa maksadile almış olmakla maznundur.» denmiş ise bu müstakil fiiller hüküm fıkrasında da zikredilmeli ve «maznun üç kere yaptığı hırsızlıktan dolayı...» şeklinde izhar olunmalıdır.

Arzeylediğimiz gibi hüküm fıkrasında yapılan hırsızlığın kaç kere yapılmış olduğu zikredilmeyip «müteaddit hırsızlık» şeklinde yazılmış olması gayri kanunî değildir, bu takdirde hırsızlık adedi hüküm esbabı mucibesinde zikredilir. Son tahkikatın açılması kararında müteaddit kereler ika edilmiş memnu fiilin kaç kere ika edilmiş olduğu gayri muayyen olarak gösterilmiş ise hüküm fıkrasında suç adedi «müteaddit» tabirile ifade edilebilir isede suçun tesbit edilebilen adedinin gösterilmesi şayanı arzudur. Memnu fiil adedinin hüküm fıkrasında gayri muayyen olaaak kalması ve hatta bilfarz «en aşağı dört kere ika ettiği hırsızlık dolayısile» şeklinde arzedilmiş olması aslâ tecviz edilmemelidir; Suçun tesbit edilebildiği kadarı zikrolunmalıdır. mahkeme son tahkikatın açılması kararında zikredilmiş olan suçlardan birini veya bir kaçını sabit addetmezse bu ciheti hüküm fıkrasında sarahat ve vuzuh ile zikreylemelidir. Binaenaleyh bilfarz «maznunun hırsızlığa mücasereti sabit olduğundan .... mahkûmiyetine ve fakat emniyeti suiistimal eylediği sabit olamadığından bu cihetten beraetine..»

Yahut

«Maznunun üç kere ika eylemiş olduğu sabit olan hırsızlıktan dolayı .... mahkûmiyetine ve kendisine isnat edilen dördüncü hırsızlık vak'asının sabit olamamasına mebni bu cihetten beraetine...»

şeklinde yazılmalıdır. Zira son tahkikatın açılması kararı bilfarz her biri ika edilmiş olduğu zaman ve mekân ile tayin ettirilmiş olan dört hırsızlık vak'ası için verilmiş olursa artık hüküm fıkrasını,

«Maznunun müteaddit hırsızlık yapmış olduğu sabit olduğundan . . . mahkûmiyetine»

Şeklinde yazmak ve esbabı mucibede gene bilfarz isnat edilen dört hırsızlık vak'asından üçü sabit olmuş dördüncüsü ise sabit olamamıştır demek kadar büyük bir hata olamaz. Çünkü misalimize göre dava-

nın mevzuu dört muayyen hırsızlık vak'asıdır; bunlardan biri de sabit olamamıştır. Binaenaleyh suçu hüküm fıkrasında nasıl olur da gayri muayyen bir şekilde ifade edebiliriz? sabit olan üçü hakkında mahkûmiyet ve sabit olamayan diğeri hakkında beraet kararı vermek lâzımdır.

Fakat son tahkikatın açılması kararı suçun işlendiği zaman ve mekân ile taayün ettirilmiş ve adedi vuzuh ile gösterilmemiş müteaddit hırsızlıktan dolayı açılmış bulunursa o zaman tabiidir ki hüküm fıkrası yalnız tesbit edilebilen hırsızlık vak'asını zikreyler ve tesbit edilemiyenler hakkında beraeti ihtiva eylemez. Çünkü o zaman mahkeme tarafından müteaddit denilen hırsızlığın ancak üç kere yapılmış olduğunun tesbit edilmiş bulunduğu kendiliğinden anlaşılır.

İşlenmiş olan memnu fiil kanunun muhtelif ahkâmını ihlâl ediyorsa yani memnu fiillerin ictimaı hakikî olmayıp tasavvurî bulunuyorsa ve son tahkikatın açılması kararı bu tasavvurî ictimaı kabul eyliyor ve mahkeme de bu noktai nazara iştirak ediyorsa yahut mahkeme bu tasavvurî ictimaı ya re'sen veya davaya iştirak edenlerden birinin talep ve mütalâasına mebni kabul eyliyorsa mahkûmiyetin tasavvurî ictimadan dolayı verilmiş olduğu hüküm fıkrasında mutlaka izhar edilmelidir, Yalnız tasavvurî olarak ictima eden memnu fiillerin yekdiğerine nisbetinin hüküm fıkrasında izharına lüzum yoktur; bu cihet esbabı mucibede gösterilir ve mutlaka da gösterilmelidir. Meselâ evrakta sahtekârlık yapmak suretile dolandırıcılık yapmış olan maznunun filini :

«Maznun evrakta sahtekârlık ve dolandırıcılıktan dolayı...» Şeklinde yazmak kâfidir. Yoksa memnu fiiller arasındaki tasavvurî ictima münasebetini gösterir şekilde bilfarz:

«Maznunun evrakta sahtekârlık yapmak suretile dolandırıcılık yapdığı sabit olmasına mebni...» yahut

«Maznunun müddeabih olan dolandırıcılık cürmü aynı zamanda kanunun evrakta sahtekârlığa ait hükümlerini de ihlâl eylemiş olmasına binaen .... »

Şekillerinde yazmağa lüzum yoktur.

Yani hüküm fıkrasında zikredilen suçların her birinin maznun tarafından müstakilen mi icra edilmiş (memnu fiillerin hakiki ictimaı) yoksa maznunun tek filinin kanunun müteaddit hükümlerini ihlâl eylemiş olmasından mı (memnu fiillerin tasavvurî ictimaı) husule gelmiş olduğunun hüküm fıkrasında izharına lüzum yoktur: bu cihet esbabı mucibede izhar edilir ve mutlaka da esbabı mucibede izhar ve aşikâr kılınmaldır. Çünkü hüküm fıkrası hukukçu olmıyanlar tarafından dahi kolaylıkla anlaşılacak ve hıfzedilebilecek şekilde yazılmalıdır. Eğer mahkeme umaka memnu fiiller arasındaki tasavvurî ictimaı göstermek istiyorsa

«Maznun evrakta sahtekârlık ve aynı zamanda dolandırıcılıktan dolayı....»

Demek suretile göstermelidir ve suçların tek bir suçtan doğmuş olduğunu esbabı mucibede anlatmalıdır. Hakikî ictimada memnu fiil adedi müteaddit olduğundan her müstakil fiil hakkında ya mahkûmiyet veya beraet kararı vermek lâzım olduğunu arzeylemiştik. Tasavvurî içtimada ise memnu fiil müteaddit olduğundan hühüm fıkrasında ancak hakikaten ihlâl edilmiş olan kanunî hükümler mevzu bahis edilir ve ihlâl edilmemiş olduğuna kanaat hasıl edilen kanunî hükümler meskûtuanh geçilir yoksa beraet kararı verilmez. Yukarıda arzeylediğimiz misale göre mahkeme, evrakta sahtekârlık olmadığına kanaat hasıl ederse hüküm fıkrasında yalnızca:

«Maznun dolandırıcılıktan dolayı...»

Der ve maznunun filinin iddiaya rağmen kanunun evrakta sahtekârlık hükmünü ihlâl eylememiş olmas. sebeplerini esbabı mucibede anlatır.

Eğer memnu fiillerin tasavvurî ictimaı iddia edilmemiş ve fakat mahkeme bu ciheti resen tetkik eyledikten sonra reddeylemiş bulunursa tabiidir ki artık tasavvurî ictimaı kabul ettirtmiyen sebeplerin-ortada bir iddia mevcut olmadığına - esbabı mucibede de zikrine lüzum kalmaz.

Müteselsil cürümler (ceza kanunu madde 80) yani kanunun bir maddesinin def'at ile ihlâl edilmesi, son tahkikatın açılması kararında müteaddit suç olarak gösterilmiş bulunsa dahi hüküm fıkrasında temyiz ve tefrik edilmeksizin tek bir suç halinde zikrolunmalıdır.

Bılfarz son tahkikatın açılması kararında kendisine beş kere zina eylediği isnat edilmiş olan maznunun filini mahkeme müteselsil bir cürüm olarak talâkki etmiş bulunursa hüküm fıkrasında:

«Maznunun zinadan dolayı...»

Diye yazılmalıdır ve esbabı mucibede ne için mahkemenin, maznunun irtikâp eylemiş olduğu beş memnu fili hakikî ictima olarak kabul etmeyip müteselsil bir cürüm olarak kabul etmiş olduğu izah olunmalıdır.

Mahkeme, son tahkikatın açılması kararında memnu file verilmiş olan vasfı kabul etmeyip cürmün hukukî vasfını değiştirmiş olursa bunu hüküm fıkrasında her hangi bir tarzda izhara lüzum yoktur. Bilfarz memnu fiil son tahkikatın açılması kararında dolandırıcılık olarak tavsif edilmiş olup ta mahkeme bu cürmün vasfını değiştirerek aynı file emniyeti sui istimal vasfını verir ise keyfiyeti hüküm fıkrasında, bilfarz:

«Maznun dolandırıcılık ile mücrim olmayıp emniyeti sui istimal ile mücrim bulunmasına mebni....»

Gibi şekillerde izhara çalışması abes olur ve sadece:

«Maznun emniyeti sui istimalden dolayı...»

Demesi kâfi gelir.

II. - Saniyen hüküm fıkrası hükmedilen cezayı nevi ve miktarı ile bildirmelidir. Para cezasına mahkûmiyetlerde para cezasının tenzil ve istifasında imkânsızlık halinde tahvil edilecek hapis cezası da bildirilmelidir (ceza kanunu madde 19) ceza kanununun 19 uncu maddesinin 3 üncü fıkrası bu tasrihi lüzumsuz ve zait kılmıştır, denemez (ceza kanununun 76 ıncı ve 81 ve 84 üncü maddelerile mukayese ediniz) Filhakika ceza kanununun marelarz 19 uncu maddesi müddei umumiliğe, istifa ve tahsil edilemiyen para cezalarının yerine ikame edilecek hapis cezası hüküm fıkrasında zuhul eseri olarak tasrih edilmemiş olsabile bu gibi istifa ve tahsil edilemiyen para cezalarını mahkemeden bir karar almaksızın ve vazeylemiş olduğu kaideye tevfikan hapsen infaz eylemeğe salâhiyet vermiştir. Böylece ceza kanunumuzun bu maddesi ile ceza muhakemeleri usulü kanunumuzun takip eylediği prensip arasında (madde 403 ve 404 mukayese ediniz) hafif bir ahenksizlik vardır. Ceza muhakemeleri usulü kanunumuzun aslı olan Alman ceza muhakemeleri usulü kanununun 403 üncü maddemize tekabül eyliyen maddesine takaddüm eden maddede hükmedilen para cezasının istifa edilememesi halinde hapse tahvil zuhul eseri olarak hüküm fıkrasında gösterilmemiş ise müddei umuminin tahsil edilemiyen para cezasını hapsen infaz için mahkemeden karar alması lüzumu tasrih edilmiştir.

Para cezasının hapis cezasına tahvili ceza kanununun 19 uncu maddesinin sarahatine nazaran ancak para cezasının maznunun aczinden dolayı verememesi halinde caiz ve mümkün olur. Para cezasının istifa ve tahsilinde mahkûmun aczi dolayısile imkânsızlığın tahakkuk eylemiş olması şarttır. Bunda ancak paranın istifa ve tahsili için tevessül edilecek olan kanunî usullerin vereceği netice ile anlaşılabilir.

Memnu fiillerin hakikî içtimaı halinde hüküm fikrasına yalnız, ceza kanununun buna mütaallık maddelerine (68 ve sonra gelen maddeler) ahkâmına göre yapılmış hesabın neticesi yazılır; hesabın tarzı icrası da esbabı mucibede gösterilir. Ceza kanununun 77 inci maddesi mucibince mütaaddit suçlara taalluk eden cezaların yekûnu bilâhare yapılacak olup ta maznun evvelki mahkûmiyetin bir kısmını da çekmiş bulunuyorsa mahkeme hüküm fıkrasında mecmu cezayı bildirirken maznunun çekmiş olduğu ceza miktarını nazara almaz. Çünkü bu cihet cezayı infaz ile mükellef olan makamın nazara alacağı cihettir ; ve bu cihet hakkında bir ihtilâf çıkarsa ceza muhakemeleri usulü kanununun 402 inci maddesi hükmü mucibince bilâhara mahkemeye arzolunacaktır.

926

"Eşyayı cürmiyeyi bilerek kabul etmiş ve saklamış olmakla suçlu bulunan maznunun emniyeti suiistimalden dolayı İstanbul asliye birinci ceza mahkemesinden 5 kânunusani 1932 tarihli hüküm ile verilmiş olan iki ay hapsi nazara alınarak bir sene hapsine ve kırk lira ağır cezayı nakdiye mahkûm edilmiştir.

Mahkeme maznunun mukaddema mahkûm olmuş olduğu iki ay hapisten ne kadarını çekmiş olduğu ne araştırır nede hesap eyler. Çünkü maznun ceman yekûn bir sene yatacaktır. ve çekmiş olduğu ceza müddeti cezayı infaz eyliyen makam tarafından bu müddetten indirilecektir. Yalnız mahkeme esbabı mucibede her iki suça ne kadar ceza verilmiş olduğunu ve ceman nasıl yapılmış olduğunu izah eyler.

Hüküm fıkrasına asıl cezadan başka feri cezaların da yazılması lâzımdır. Ceza kanununda asıl cezalarla beraber sayılmış olan hidematı ammeden memnuiyet (ceza kanunu madde 20) ve muayyen bir meslek ve san'atın tatili icrası (ceza kanunu Madde 25) cezalarından başka feri cezalar şunlardır: Emniyeti umumiye idaresinin nezareti mahsusası altında bulundurulmak (ceza kanunu madde 28) cürüm veya kabahatta kullanılan veya kullanılmak üzere hazırlanan veya fiilin irtikâbından husule gelen eşyanın zabt ve müsaderesi (ceza kanunu madde 36); müstehcen veya hayasızca yazılmış matbuaların müsadere ve imhası (ceza kanunu madde 427 son fıkrası). Elfazı tahkiriyeyi muhtevi bulunan ve mahkemeye verilmiş olan evrakın tamamen veya kısmen ortadan kaldırılması (ceza kanunu madde 486); hakaret cürmünün icrasına vasıta olan yazı ve resim ve sairenin müsaderesi ve ortadan kaldırılması (ceza kanunu madde 487) ortadan kaldırılamıyan yazılar üzerine fıkrai hükmiyenin tahşiye edilmesi(madde 487). Masarifi mahkûm tarafından tesviye olunmak üzere hüküm hülâsasının gazetelerde neşrolunması (ceza kanunu madde 487).

On bir yaş ile on beş yaş arasında bulunan maznunun farik ve mümeyyiz olmamasından dolayı beraetine karar verildiği takdirde (ceza kanunu madde 54) terbiye ve ıslah için devlet idare veya mürakabesinde bulunan bir müesseseye konması emri hüküm fıkrasında zikrolunmalıdır; keyfiyetin hüküm fıkrasında zikredilmemiş olması çocuğun müesseseye konmasına mâni olur. Çünkü bir ceza hüküm esbabı mucibesinden istihraç edilemez.

Asıl cezanın veya feri cezanın yahut mahkemece verilecek emirlerin müstenidatı olan ceza maddelerinin hüküm fıkrasına yazılmasına asla lüzum yoktur. Maddeler esbabı mucibede gösterilir ve esbabı mucibeye aittir.

Cezanın tarzı infaz ve icrası hakkında hükme bir şey yazmak

aslâ caiz değildir. Çünkü cezanın tarzı infaz ve icrasını tâyin davayı gören mahkemenin salâhiyeti dahilinde değildir. Filhakika ceza muhakemeleri usulü kanununun 396 ıncı maddesi mucibince cezanın infazı müddei umumilik tarafından tâkip olunur. Usulü cezaiyede tâkip edilen prensip ile ceza kanununda kabul edilmiş prensip arasındaki ahenksizlikten biri de «tevbihi adlî» cezasının mahkeme huzurunda hâkim tarafından yapılmasını ceza kanununun kabul etmiş olmasıdır (ceza kanunu madde 26). Ceza kanununun 26 ıncı maddesinin şekli hakkında bir çok münakaşalar mevcut olan adlî tevbihin şifahî olacağını, alenî olacağını ve gene hangi makam tarafından infaz edilmesi bir çok ihtilâf mevzuu olan adlî tevbihin mahkeme tarafından yapılacağını tasrih eylemiş olması şüphesiz ki bir çok faideleri temin eder. Fakat muhakkaktır ki cezaların infazı hakkındaki usulü cezaiye prensibile gayrı kabili teliftir.

Binaenaleyh mahkeme hüküm fıkrasında maznunun yalnız adlî tevbih cezasına mahkûm edildiğini yazmakla iktifa etmeyip tarzı icrasından da bahseyler ise ne olacaktır? Eğer adlî tevbih cezasının infazı usulün 397 inci maddesi mucibince müddei umumiliğe ait bulunsa idi hiç şüphesiz ki hüküm fıkrasına cezanın icrası tarzının yazılması hükmün temyizce nakzına sebep teşkil ederdi. Fakat itikadımca hüküm fıkrasına «maznunun ..... tevbihi adlî cezasına mahkûmiyetine ve tevbihin reis tarafından mahkemede alenen icrasına karar verilmiştir.»

Şeklinde cezanın tarzı icrasını yazmak gene mucibi nakızdır. Cezanın hâkim tarafından mahkemede infaz edilmesi bile hükümde cezanın infazından bahse salâhiyet vermez.

Nihayet hüküm fıkrasında mahkeme masraflarını kimin çekeceği gösterilmelidir. Usul kanununun 406 ıncı maddesinde «hükümler ... muhakeme masraflarının dahi kime tahmil olunacağını tâyin eder„ denmiştir. Mahkûmun muhakeme masraflarını çekmesi ceza kanununun "mahkûm muhakeme masraflarını çeker» diyen 39 uncu maddesi ve usul kanununun "mahkûmiyet halinde hukuku amme davasının hazırlanması ve cezanın infazı masrafları da dahil olmak üzere bütün masraflar mahkûma tahmil olunur„ diyen 407 inci maddesi iktizasındandır. Maznun beraet ederse kendisine, kusurile sebebiyet vermiş olduğu masraflar müstesna olmak şartile muhakeme masrafları tahmil edilemez. Bu takdirde muhakeme masraflarını devlet hazinesi çeker (usul kanunu madde 409); meğer ki muhakeme masrafları iftira suretile yahut ağır bir kayıtsızlıkla yalan ihbaratta bulunmuş olan üçüncü bir şahsa istisnaen tahmil edilmiş olsun (usul kanunu madde 411) veya tâkibi şikâyete bağlı suçlarda davacının davasından vaz geçmesi dolayısile masraflar davacıya yükletilmiş olsun (madde 412).

Maznunun evvelce ödemek mecburiyetinde kaldığı masraflar devlet hazinesine tahmil olunabilir (madde 409 ikinci fıkra); bu takdirde hüküm fıkrası :

«..... muhakeme masrafları, maznunun evvelce ödemek mecburiyetinde kaldığı masraflar hariç olmak üzere devlet hazinesine tahmil olunmuştur.»

şeklinde yazılır.

Dava ve tahkikatın mevzuu hakikî surette içtima etmiş bir çok memnu fiil olup ta maznun bunlardan bir kısmından beraet etmiş ise beraet etmiş olduğu kısmın tevlit eylemiş olduğu muhakeme masrafları (bilfarz sırf maznunun beraet etmiş olduğu fiil hakkında dinlenmiş şahitlerin ücret ve masrafları) maznuna tahmil edilemez (madde 408 fıkra I). Fakat hüküm fıkrasında masrafların hesabı yapılarak beyan edilemez; yalnız prensibin beyanı ile iktifa olunur. Çünkü hesabı bilâhara masarifin istifa ve tahsili zamanında yapılır. Binaenaleyh hüküm fıkrası berveçhi âti tarzda yazılmalıdır:

«Muhakeme masrafları maznunun mahkûm olduğu kısımlarda maznuna ve diğer kısımlarda devlet hazinesine tahmil edilmiştir.»

Dava ve tahkikatın mevzuu tasavvurî surette içtima etmiş suçlardan ibaret ise 408 inci madde ile mevzu marelarz prensip tatbik edilemez. Çünkü ortada mütaaddit fiil yoktur; bütün masraflara sebebiyet veren tek bir fiil vardır. Masraflardan bir kısmı fiilin reddedilen hukukî vasfından tevellüt etmiş olsa dahi esas itibarile tahkikatın mevzuu olan tek memnu fiilden doğmadır. Son tahkikatın açılması kararı müteselsil bir suça taalluk edip te suçun birkaç kere yapılmış olduğu iddia edilip te yalnız bir keresi sabit bulunsa gene muhakeme masraflarını münferiden mahkûm çeker.

Aynı suçtan dolayı müşterek fail olmak üzere mahkûm olanlar muhakeme masraflarından biribirine müteselsilen kefil olarak mes'uldürler. Ancak ceza infazının ve tevkifin intacettiği masraflara bu hüküm tatbik olunmaz (madde 408 fıkra 2 ve 3) fakat hüküm fıkrasında mahkûmların yekdiğerine müteselsilen kefil olarak mes'ul oldukları zikredilmez.

Kanun yollarına müracaattan doğan masraflarda 415 inci madde hükmü dairesinde muhakeme masraflarına dahildir. [1]

---

[1] 406 ıncı madde muhakeme masraflarının müsbet bir tarzda kime tahmil edileceğinin gösterilmesini ve karar altına alınmasını emreder. Binaenaleyh hüküm fıkrasını "maznunun suçtan ve muhakeme masraflarından beraetine ..„ Şeklinde yazmak çok hatalı olur. Peki muhakeme masrafları maznuna tahmil edilmiyecek ya kime tahmil olunacaktır? Hüküm fıkrasının muhakeme masraflarını selbî şekilde halletmeyip kanunun emrine tebean icabî ve müsbet bir tarzda halletmesi lâzımdır.

Beraet kararlarında ceza kanununun tatbikına ve bir ceza tayinine lüzum olmadığına hüküm fıkrası çok basit bir şekil alır beraetin beyanına ve 406 ıncı madde hükmünce bu takdirde de bildirilmesi lâzım olan muhakeme masraflarının kime tahmil edileceğine maksur kalır;

«Maznunun beraetine ve muhakeme masraflarının devlet hazinesine tahmiline karar verilmiştir.» Şeklinde yazılır. Maznunun neden beraet eylemiş olduğunu yazmak bahusus maznun aleyhindeki bütün zan ve davalardan ferağat eylemiş bulunuyorsa zaittir, bu cihetle meşhur cezaiyundan ve Prusya adliye nezareti sabık umumî müdürlerinden Lucas ın fikrince şayanı tavsiye değildir. Lucas tatbikatı cezaiyeye dair yazmış olduğu çok meşhur eserinde derki: Maznunun beraeti halinde hüküm fıkrasını «maznunun aleyhine açılmış olan a nme davasından veya maznunun aleyhine açılmış olan hırsızlık davasından» beraetine karar verilmiştir şeklinde yazmak beraet kararı sırf davanın hukukî vasfı noktai nazarından tahassül ettiği takdirde sui tefehhüme de yol açabilir; malûmdur ki beraet kararı filî hukukî mümkün ve muhtemel olan vasıf ve her noktadan hal ve fasleylemek suretile tamamen neticelendirir.

Müteaddit suçtan maznun bulunan kimse o suçların bazısından mahkûm olsa ve bazısından beraet eylese artık beraet kararı yukarıda arz eylediğimiz basit şeklinde yazılamaz.

«Maznunun iki kere yapmış olduğu dolandırıcılıktan dolayı dört ay hapsine ve 50 lira ağır cezayı nakdiye mahkûmiyetine ve diğer cihetlerden beraetine karar verilmiştir. Muhakeme masrafları maznunun mahkûm olduğu hususlarda maznuna ve diğer hususlarda devlet hazinesine tahmil edilmiştir.»

Davayı güren mahkemenin cezayı şiddetlendiren hususları reddeylemiş olması beraet mahiyetinde değildir. Binaenaleyh bu cihet hüküm fıkrasında katiyen zikredilmeyip yalnız esbabı mucibede arzedilmelidir. Hulâsa hüküm fıkrası hukukcu olmıyanların kolayca anlayabilecekleri bir şekli basitte yazılmalıdır. Bilfarz:

«Maznunun, aleyhine ikame edilmiş diğer davalardan beraetile ceza kanununun 64 üncü madde delâletile 469 uncu maddesi hükmüne tevfikan bir sene hapsine ve muhakeme masraflarının kendisinden tahsiline mahkûm edilmiştir.»

Yazmak çok yanlış olur. Maznunun hangi suçu işlemiş olduğu için mahkûm edildiği yeknazarda anlaşılmıyor; insana adetâ o memnu fiil zikredilmiyormuş gibi geliyor. Suçun ne olduğunu hukukcular dahi ceza kanununa bakmaksızın anlayamazlar. Doğrusu berveçhiati şekilde yazmaktır:

«Maznunun kasten çocuk düşürtmek cürmünden dolayı bir sene